

Brassói Lapok

XL. évfolyam

294 szám.

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1934. évi december 22

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Beltől: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedőnkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — Külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETESEK díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegoldalán 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalán 9 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 92, szerkesztőség 83.

Tizenöt év elteltével...

Karácsony után tárgyalások kezdődnek a kormány és a Magyar Párt között az egységes kisebbségi politika érdekében

Lepadatu kultuszminisztert bizta meg Tatarescu miniszterelnök a kisebbségi panaszok és kívánságok meghallgatásával — Willer József dr. nyilatkozata a képviselőház viharos kisebbségi vitájáról

Bukarest, december 21.

A parlamenti ülésszak bezárását megelőző három ülés annak a bátor, megértést kereső és okos javaslatnak a jegyében zajlott le, — a szó szoros értelmében — amelyet a Magyar Párt nevében dr. Willer József terjesztett a képviselőház elé. Ez a helyénvaló, öntudatos és józan lépés, ha kihatásaiban egyelőre talán nem is lesz olyan jelentőségű, mint ahogy a román állam magasabb érdekeinek a szempontjából is megérdemelné, kétségtelenül fordulópontot jelent a Magyar Párt politikai tevékenységében és talán az egész romániai kisebbségi életben.

Tekintettel arra, hogy a kisebbségi és speciálisan a magyar kisebbségi kérdések a román népképviselői nyilvánossága első vonalába való helyezése dr. Willer kezdeményezése volt és ugyancsak ő volt az akit a pártvezetőség és a parlamenti csoport megbízott a javaslat beterjesztésére, felkerestük dr. Willer Józsefet, hogy elmondassuk vele ennek a nagyjelentőségű lépésnek a történetét, a kezdetektől egészen a parlamenti incidensekig, amelyekre a magyarság őszinte közvéleménye szava ragadtatta a türelmetlen román parlamenti tagokat.

HOGYAN SZÜLETETT MEG A JAVASLAT?

Willer dr. mindenekelőtt arra a kérdésemre adott választ, hogy miképpen jutott el a Magyar Párt ehhez a régóta várt lépéshez? Az aktualitást a parlament megnyitása, illetve a trónbeszéd és az arra adandó válaszfelirat adta meg. A trónbeszédben ezuttal nem történt említés a kisebbségekről, sőt még csak utalás sem. Talán ez is hozzájárult a Magyar Párt főtájkárána annak a felismeréséhez, hogy nem lehet örökké steril és akadémikus jelentőségű deklarációkkal elintézni a felirati vitát, amelyek visszhang és nyom nélkül halnak el a meg nem értés és a gúnyos sivatagában. A Magyar Párt vezetőköreiből belátták, hogy tönkrement a végére palamink, ami lerázta a romániai magyarság szenvedéseinek és életbeárgó problémáinak a hátáról az évek hosszú során rárakódott homokrététeket és a legilletékesebb román közjogi fórum fülébe harsogta egy másfélmillió állampolgári tömeg számtalan fájdalmát és uton-utfélen megakadályozott élni akarását.

Mit akart a parlamenti vizsgálóbizott-

ság kiküldésére vonatkozó javaslatával a Magyar Párt?

Willer József dr. szószerinti kijelentéseit adjuk válaszként erre a kérdésre a következőkben:

A KISEBBSÉGEKRE NINCS SZÜKSÉG...

— Ezzel a javaslattal, amely hosszú, betekig tartó vajadás után született meg, a romániai magyarság legfájdalmasabb ügyeit kívántuk feltárni. Mindenekelőtt fel akartuk hívni a hivatalos román közvélemény figyelmét arra, a lehetetlen helyzetre, hogy 15 év alatt, amióta új impérium alá kerültünk, senki a románok vezetői közül nem állott szóba velünk. A román vonatkozású kérdésekben a pártvezérek, akik tömegeket képviselnek, mindannyiszor érintkezést keresnek egy-

mással és véleményt kérnek a fontosabb problémákban, csak bennünket, kisebbségeket nem kérdeztek meg soha semmiféle ügyben. Legkevésbé a saját magunk ügyeiben. Pedig talán mi is hozzájárulhatnánk néha bizonyos állami kérdések tisztázásához, vagy legalább is véleményt mondhatnánk rólunk. Hiszen a kisebbségi életben is van egy csomó politikus, vagy szakember, aki hivatott lenne arra, hogy közreműködjék Románia állami életének irányításában és kiépítésében. — (Csak úgy zárjelben, többek között megemlíti dr. Willer az ukrán kisebbség vezetőjét, Zolozetky lovagot, Ferenc Ferdinánd egykori barátját, aki mint kiváló tudós, a bécsi etnográfiai múzeum igazgatója volt.) Románia, mint fejlődésben lévő állam, nem engedheti meg magának az eddig gyakorolt exkluzív politikát,

már csak azért sem, mert az ország 17 milliói polgára közül majdnem 5 millió a kisebbségi, akit mégsem lehet minden téren kirekeszteni.

— De ha a román intellektuelek csakugyan olyan erősnek érzik magukat, hogy sem a karjainkra, sem a fejünkre nincs szükségük az ország boldogulásának kiépítésében és biztosításában, mi nem tolhatjuk fel magunkat. De a magunk életét mégis csak élnünk kell és lehetőséget kell adnunk rá, hogy élhessük. Sajnos és nagy mulasztás volt a románok részéről, hogy ebben a tekintetben sem kérdezték meg bennünket soha. Még egyetlen kormány sem hívott magához és szólított fel minket arra, hogy mondjuk el neki, mi is a baj és mi fáj nekünk, mik a kívánságaink. Most azután azt akartuk elérni, hogy álljanak szóba velünk végre.

A parlamentnek nincs ideje és türelme

— Hosszu, kilencéves parlamenti tapasztalatom alatt bőségesen nyílt alkalmam annak a megállapítására, hogy ilyen kényes és fontos kérdést nem lehet a parlament plénuma előtt megtárgyalni. A parlamentben több mint háromszáz ur ül, akinek legtöbbször az ambíciója, hogy a nevét a tárgyalások gyorsírói analizeiben egy-egy többé-kevésbé sikerült szellemességgel megörökítse. A közbeszólások replikákra adnak alkalmat, a miből zsvaj, láрма és néha botrány is lesz. Vegyük még hozzá sok képviselő túlfűtött nemzeti érzékenységét, amellyel még érinteni sem engedik azokat a kérdéseket, amelyek számunkra életbevágó fontossággal bírnak. Ilyen körülmények között a parlament plénuma előtt nem lehet ezt a komoly problémát nyugodtan és kulturált atmoszférában tárgyalni. Azonkívül pedig a képviselők el is vannak foglalva a saját ügyeikkel, a román vonatkozású kérdésekkel és nem hajlandók időt és türelmet szentelni a kisebbségi problémáknak. Ezért kértük szűkebbkörű bizottság kiküldését. Egy ilyen bizottság tulajdonképpen maga is egy kis parlament, amelyben bizonyára megbízható, jó román hazafiak ülnek, akik aligha árulnák el a román érdekeket. Ilyen szűkebb körben nyugodtan feltárhathatnánk a sérelmeinket, anélkül, hogy belénk fojtanák a szót és a bizottság is higgadtan mérlegelhetné a kívánságain-

kat és megmondhatná minden szenvedély és elfogultság nélkül, hogy mit talál jogosnak és mit nem. Mit hajlandó elfogadni és mit nem. De ne feleljék minden kisebbségi panaszra állandóan azt a refrént, hogy a románoknak is rosszul megy, velük is történnek igazságtalanságok. Azt, ami velünk, mint román állampolgárokkal történik sérelem, hajlandók vagyunk vállalni és megosztani a román

néppel, de nem akarjuk a végtelenségig elbánni azt a többsérelmet és bajt, amit mint kipeccézett kisebbségi polgárok vagyunk kénytelenek lépjen-nyomon elszervezni mert ez ellenkezik a jogszolgáltatás tegelemibb elvvel. Azt akartuk, hogy legalább hallgassak meg a panaszainkat. Legyen egy fórum, amely nyugalommal velünk tárgyalni bizonyos kérdéseken.

Ahány miniszter, annyiféle rezsim

— Erre annál inkább van szükség, mert rettenetes az a bizonytalanság, amely a gyakori kormányváltások miatt jellemzi a hivatalos román kisebbségi politikát. Mert nálunk minden kormányváltással a rendszer is megváltozik. Alig hevertük ki az első Angelescu-féle rezsime, már jött utána Petrovici a közoktatásiügy élére és amikor leültünk volna vele tárgyalni, meghukott a kormánya és megint Angelescu került vissza. Két évvel később már Costachescu volt a miniszter, azután Jorga és Custi és most megint Angelescu. És valamennyi miniszternek homlokegyenest ellenkező álláspontja van a kisebbségi kérdésben. Örökös átmeneti helyzetben kellett maradnunk. Mi azt szeretnénk, hogy szűnjenek meg ezek a folytonos zökkenők ilyen nagyfontosságú politikai

ügyekben és maguk a román közéleti vezetők egyezzenek meg előbb egymás között valamilyen egységes kisebbségi politikában és az ne változzék örökösön a választási kalkulációk szeszélyei szerint.

Willer dr. ebben a három pontban magyarázta meg a parlamenti bizottság kiküldésére vonatkozó javaslat benyújtásának indító okait. Annak, hogy végre a kérdés elevenjére tapintottak, legjobb bizonyítéka az, hogy a mindenkor rezervált szászok is helyeselték és csatlakoztak hozzá. A javaslatnak elég gyér visszhangja támadt. A román sajtónak csak egyrésze figyelt fel erre az új hangra és egyhangulag az elutasítás álláspontjára helyezkedett. A többségi lapok félreértették, vagy nem akarták megérteni, hogy miről van szó.

Mi történt a vasárnapi ülésen?

— De egészen félreértette a javaslat célját, — folytatta dr. Willer — N. S. Jonescu képviselő, marosvásárhelyi tanár, aki helyzetünk téves megvilágításából kiindulva nem is juthatott más konklúzióhoz, mint ahhoz, hogy nincs szükség parlamenti bizottságra. Jonescu leghangosabb érve az volt, hogy nincsenek titkolni való dolgok és a kérdést is kell tárgyalni a plénumban. De a vasárnapi viharos ülés bebizonyította, hogy nekem volt igazam. Ezt a kérdést nem lehet 300 emberrel megvitatni nyilvános ülésen. Vasárnap egész szópárbaj fejlődött ki köztem és Jonescu képviselő között, a mely végre úgy felkavarta a Ház hangulatát, hogy Condruş Mihály egyszerűen azzal a közbekiáltással torkolt le, hogy „Elég volt Torkig vagynak a magyarokkal”. És miután nem voltam hajlandó Manolescu-Strunga sorsát vállalni, akit Condruş majdnem megfojtott egy beszéde miatt, kénytelen voltam visszavonulni.

— A vasárnapi botrányokból le kell vonni azt a tanulságot, hogy így fest a kisebbségi kérdés tárgyalása a kamara plénumában. Pedig személyileg alig van képviselő, aki nem lenne jó viszonyban velem. Engem már megszoktak és többet fogadnak el tőlem, mint másától. De most sem voltam provokáló, hanem nyugodtan megmagyaráztam, miért van szükség parlamenti bizottságra. És mégis ott kellett hagynom az üléstermet. Másnap, ha ismét szóba kerül az ügy, talán meg is vertek volna. És ki biztosít arról, hogy végül is a túlfűtött hangulat nem vezet-e el a Radics és társai sorsához? Tehát maga a parlament igazolta azt a nézetünket, hogy a kisebbségi kérdést nem lehet csak szűkebbkörű fórum előtt tárgyalni.

AMI A VALASZFELIRATBÓL KIMARADT

— Ennek a mi elhatározásunknak teljes félreértése volt Jonescu professzornak az a gyanúsítása, hogy Genf után most jól jön neki, hogy Bukarestbe fordulhatunk. A mi javaslatunk, mint említettem, hosszú hetek vajdásának volt az eredménye. És amikor a terv a Magyar Párt elnöki tanácsa elé került, már körülbelül kész volt. Ez a tanácsülés pedig november 12-ikén folyt le, vagyis jóval előbb a marseillei merénylet népszövegi tárgyalása előtt. És nagyon hibás vágyára jutott Jonescu professzor, amikor a javaslatot azzal igyekezett elintézní, hogy feltette a kérdést: „Mi fáj a kisebbségnek?” és ugyanő adta meg a választ is rá. Hallgasson meg minket, mondjuk el mi, hogy mi a panaszunk és mit kívánunk.

Willer dr. megmutatta a parlamenti gyorsírók jegyzeteit a vasárnapi izgalmas ülésen hozta el a kamarába, azon telerészt, amelyek szerint a válaszfelirat felolvasásakor kifogásolta, hogy abban nincsen említés a magyarpárti javaslatról. A válaszfeliratot Tataranu előadó már készen hozta el a kamarába, azon tehát már nem lehetett volna változtatni.

— Ellenben úts után megérkeztem, hogy megírták-e a mi javaslatunkat? Mire a fiatal előadó ezt válaszolta:

— Nem. De nem akarom elmérgesíteni

a dolgot. Különben is meg vagyunk róla győződve, hogy ők azt a javaslatot a külföld számára készítették, nem pedig a belünk való belső harmonia érdekében.

MÉGIS VAN VALAMI EREDMÉNY

Willer dr. elmondja, hogy meginterpellálta magánbeszélgetésben Tamand: alminisztert is ebben az ügyben. Tamand: ezt válaszolta:

— A kisebbségi kérdésben vallott fel-fogásomat eléggé kidomborítottam a beszédemben. A mai atmoszférában nem mehettem messzebbre, hiszen láthatta, hogy így is ellenem támadtak.

Amikor a király fogadta a feliratot átnyújtó bizottságot, dr. Willer felkereste Tatarescu miniszterelnököt és utalt a vasárnapi incidensre. Rámutatott arra, hogy bár egyénileg majdnem csupa jó barátok ültek a parlamentben, tehát a legjobb atmoszférában terjesztette elő a javaslatot, mégis ott kellett hagynia a kamarát, annyira felhőrdültek a javaslatra. A miniszterelnök ekkor odavitt dr. Willert Lepadatu miniszterhez, azzal az ajánlással, hogy őt kérte fel, hogy

hallgassa meg a Magyar Párt kívánságait.

— Lepadatu állandóan tanujelét adta nagy megértésének — mondja dr. Willer — és személyileg is jó viszonyban vagyunk. Tehát mindenképpen örvendetes, hogy reá bízta a miniszterelnök, hogy feltárjuk előtte a fájdalmainkat... És ami a legfontosabb: a javaslatnak mégis lett valami eredménye. Végre szóba állnak velünk. És mi élni is fogunk ezzel a lehetőséggel. Karácsony után megfelelően felkészülve, felkeressük Lepadatu minisztert és ha meghallgatott minket, a tárgyalásainkról referálni fog a minisztertanácsnak.

Befejezésül dr. Willer azt a megállapítást szögezte le, hogy a román körök egyelőre félreértették a magyarság jószándékát a parlamentben betervezett javaslattal és talán nem ismerik a kérdés fontosságát és komolyságát sem. De ugyanígy meg van győződve arról is, hogy ha később többet fognak foglalkozni román részről a kérdéssel, be fogják látni, hogy arra az útra léptünk, amely a kisebbségi politika egészségesebb kezeléséhez fog vezetni.

Bányai Ernő

Három évi fegyházra ítélték Müller Arpádot,

a Juhos-per fővádloiját

Temesvár, december 21.

A temesvári törvényszék csütörtökön reggel hirdetett ítéletet a Juhos-ügyben. A bünper első vádlottja Müller Arpád a Juhos-birtok kezelője lett, aki elvált feleségével s több közismert temesvári ügyvéddel került a vádlottak padjára.

A törvényszék a vádlottak közül csak Müller Arpádot s elvált feleségét ítélte el és pedig Müllert 3 évi fegyházra és 5 évi jogvesztésre, Szolmann Annát pedig 2 hónapi fegházra.

Szolmann Anna az ítélet kihirdetésénél elájult.

A hatalmas per többi vádlottjait, névszerint dr. Obedeau Pavelt, dr. Schimmerling Ármint, dr. Mécsay Gábort, Dobó Emilt, Müller Józsefet és László Miklóst felmentették.

Az ügyész Müllernél súlyosbításért, a felsorolt felmentett vádlottaknál pedig elítélésért fellebbezett. Chernolatetz Aurel dr. Weinberg Pál, Löbl Hugó bankigazgatók, Deutsch Arthur dr. és Weisz Gyula felmentése ellen az ügyész nem élt fellebbezéssel.

Érdekes fordulat két címrá árlejtés után

Nem lehet rokoni alapon elintézni a nagyváradi Romanóczy-bérletet

Nagypárád, december 21.

A B. L. beszámolt annak idején arról a botrányos árlejtésről, amellyel Jonescu tanácsos, a Romanóczy-komplexumot felesége kezére akarta játszani. A tanács ezt az árlejtést annak idején saját hatáskörében megsemmisítette és új árlejtést írt ki, melynek eredményeképpen egyik szenátor huga kapta meg a bérletet a második árlejtésen.

Nemsokára azután a második árlejtést is megsemmisítette a minisztérium, mivel a reflektánsok nem helyezték letétbe a garanciát, másrészt formai okok is közrejátszottak és pedig a város elmulasztotta a törvényes előírás szerint a hivatalos lapban meghirdetni. Amikor a pénzügyminisztérium mellett működő gazdasági hivatal az árlejtést megsemmisítette, utasította a városi tanácsot, hogy mielőtt újabb árlejtést írna ki a komplexum bérbeadására, az erre vonatkozó feltételi füzetet jóváhagyás végett küldje fel a minisztériumba.

A feltételi füzet beküldése óta két hónap telt el, de a pénzügyminisztérium nem tudni milyen okokból, nem küldte vissza a feltételi füzeteket.

Tegnap azután végre megérkeztek a várva várt füzetek, de már bizonyos módosított klauzulákkal. Eszerint csak tíz évre szabad a bérletet megkötni az eredeti tizenöt év helyett, továbbá a pályázó köteles az ötszázalék garancián kívül a teljes ötszázalék lejt fedezet gyaránt készpénzben letétbe helyezni a városi pénztárba.

Az átirat egyben utasítja a város ve-

zetőit, hogy értesítsék a pénzügyminisztériumot arról, hogy mikor, milyen időben és milyen helyiségben tartják meg az árlejtést, mert a minisztérium két főtisztviselője részt akar venni az árlejtésen. Ez a közlés, ha csendesen is, de annál kategorikusan tudtára hozza a nagyváradi időközi-bizottságnak, hogy tudni szeretnék arról a tojástáncról, amelyet az időközi-bizottság rokoni és ízszerkötöttéti kapcsol alapján lejtett a Romanóczy-bérlet elnyerése érdekében.

Várjuk a miniszteri delegátusok érkezését, lesz majd részükre más közölni való is s majd megkérjük őket, jöjjenek gyakrabban, látogassanak el sürűbben Váradra, érdemes és érdekes lesz minden egyes utjuk. Ezt garantáljuk!

FLIT ROVARPOR

ELPUSZTITJA

a poloskákat, bolhákat és a hangyákat, LEGYEK, SZUNYOGOK ÉS MOLYOK ELLEN A LEGBIZTOSABB SZER A HIRES FLIT-FOLYADÉK

Már a földmunkás sem jó, ha kisebbségi

Zilah, december 21.

Pár hét óta a Zilah—Cigányi—Szilágyballa, de az egész Zilah—Zsibó—Dés—kolozsvári vonalon óriási arányú vasúti építkezések és átalakítások folynak. Sok százmillió befektetéssel új hidakat, viaduktokat építenek s az egész vonalat megerősítik és átépítik. Ezzel a nagyarányú pályaatalkitással hadászati és egyéb szempontokon kívül a vasut a Szilágybágy egyik régi panaszát is orvosolja: az eddig csak döcögő, lassu vicinálisokkal közlekedő Szilágybágy—Zilah—kolozsvári vonalon végre közvetlen gyorsvonaton is közlekedhetnek majd.

A Zilah előtti Cigányi elágazó állomás rendezőpályaudvarra alakul át s ezzel kapcsolatosan nemcsak az állomás épületeit építik át, hanem még az országutat is elhelyezik és valamennyi hidat újjáépítik.

A munkálatok az emberek százainak adnak állandó foglalkozást s az egyetlen szépséghiba csak az, hogy még a földmunkáknál is alig foglalkoztatnak kisebbségi munkást. A környező magyar falvak lakossága hiába jelentkezik munkára, inkább távoli helyekről hoznak munkásokat, de őket nem alkalmazzák.

— Agy- és szíverelmeszesedésben szenvedő egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűvíz megbecsülhetetlen szolgálatot tesz azáltal, hogy a beltartalmat kiméletesen távolítja el. Tudományos tapasztalatok kétségtelenné tették, hogy a Ferenc József víz számos félfoldali hűdésben fekvő betegnél is megtette a kellő hatást s így nagy megkönnyebülést okozott.

Az irek nem angol állampolgárok!

(London) Az ir szabadállam parlamentje elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely a külön ir állampolgárságról intézkedik. De Valera a törvényjavaslat vitájában bejelentette, Angliának ki kell küszöbölnie, hogy az ireket ezután angol állampolgároknak tartsák, mert az irek a jövőben külön az ir szabadállam kormányától kibocsájtott utlevellel utaznak külföldre is.

HERCULES, Braşov

Strada Regele Carol 32. sz.

HERCULES, Cluj

Calea Regele Ferdinand 13.

HERCULES, Tg.-Mureş

P. Regele Ferdinand 11. sz.

Karácsonyra ajándékozzunk!

síruhát
pulóvert
kesztyűt
ha isnyát
selyemlehneműt

Fessék kívágn és eltenni

12. sz. SZELVÉNY

a B. L. decemberi regény-ajándékára.

1—15-ig sorszámmal ellátott 15 db. decemberi szelvény és 4 lej befizetése eljében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregényvárának 1934 december havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszállíthatók Bukarestben: a B. L. kiadóhivatalában (Calea Moşilor 59), vagy a főbizományosnál „Cosmopolis”, Calea Grivitei 10). Brassóban: a B. L. kiadóhivatalában mindenütt máshol: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteni, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanígyan uton kapják meg, mint az újságot.

Maniu ismét visszavonult Badacsonyba

Sulyos válság robbant ki a nemzeti-parasztpártban

A „szovátisták“ újévkor gyűlést tartanak Kolozsváron — Vajda, Maniu és Goga élesen kikelnek az Universul hasábjain Jamandi beszéde ellen
A megtámadott propaganda-miniszter helyett Tatarescu fog válaszolni

Bukarest, december 21.

A belpolitikai életnek ismét szenzációja van. Maniu Gyula tegnap este felkeverte Mihalachet és közölte vele, hogy miután a párt vezetősége nem úgy értelmezi a nemzeti-parasztpárt taktikáját megállapító szeptemberi határozatot, a hogy ő elképzelte.

Nem óhajt többé részt venni az állandó bizottság ülésein s egyelőre visszavonul minden politikai tevékenységtől. A volt pártelnök visszavonulása úgy el- lenzéki, mint kormánykörökben nagy meglepetést keltett. Az állandó bizottság legutolsó ülése után ugyanis mindenki meg volt győződve, hogy Mihalachnak

sikerült kompromisszumot teremtenie egyfelől a két erdélyi frakció, másfelől Maniu és a pártvezetőség között. A bizottság döntése és Maniunak a döntéssel szembeni magatartása — bár bizonyos fenntartásokkal élt — arra engedtek következtetni, hogy a párt komolyan fenyegetett egysége egyelőre helyreállt s a Maniu-kérdés hivatalosan lekerült a napirendről. Amikor ugyanis a pártvezetőség tagjai nagy többségükben az akció ellen nyilatkoztak,

Maniu határozott ígéretet tett a pártfegyelm tiszteletben tartására. A párt emlékünnepeken is ilyen érte- lemben beszélt, sőt meleg szavakkal mel-

tatta Mihalache vezéri képességeit.

Elhatározása természetesen szinte megoldhatatlan probléma elé állítja a pártot, ugyanakkor megerősíti a Vajda-csoport helyzetét, bár Maniu ma hangsúlyozottan arra kérte Bukarestben tartózkodó erdélyi híveit, hogy

magatartása ne befolyásoljon senkit és mindenki tartsa meg a pártban viselt tisztségét.

Lupu dr. ma hosszasan tárgyalt Mihalacheval. Illetékes helyen úgy tudják, hogy még ma, de legkésőbb holnap újból összeül az állandó bizottság, hogy megvitassa a volt miniszterelnök visszalépése folytán előállított politikai helyzetet.

„Badacsonyba utazom“

A fővárosi lapok kivétel nélkül vezető helyen foglalkoznak a Maniu-ügy legújabb és sulyos bonyodalmakát ígérő fordulatával. Az Adevurul úgy tudja, hogy

Maniu már a legutolsó bizottsági ülésen kilátásba helyezte visszavonulását,

elhatározását azonban csak tegnap este közölte hivatalosan a párt elnökével, noha többen megkísérelték, hogy a párt erdélyi vezérét álláspontja megváltoztatására bírják. Közben ugyanis az történt, hogy Vajda a párt jubiláris ünnepségén a következő kijelentést tette: „Aki készakarra követ el hibát, önmagát távolítja el a pártból. Annak is vissza kell vonulnia, aki ellenzéki jön a párt taktikájához“.

A Lupta Maniu visszavonulásában olyan lépést lát, mely a párttal való teljes szakításhoz fog vezetni.

A Tempo Maniu nyilatkozatát közli.

— Nem léptem ki a bizottságból — jelentette ki az erdélyi politikus — csak visszavonultam. Ugyanis nem választott, hanem jogszerinti tagja vagyok az állandó bizottságnak. Ami ezutáni terveimet illeti, csupán annyit közölhetek, hogy Badacsonyba utazom.

Kolozsvári jelentés szerint Maniu hívei újévkor Kolozsváron gyűlést tartanak, a melyen további magatartásukról fognak dönteni.

Az A.B.C. nem tartja kizártnak, hogy a karácsonyi szünet meglepetéseket hoz. A lap egyébként úgy vélekedik, hogy Maniu amiatt vonult vissza, mert Mihalache megtagadta, hogy a volt pártelnök memorandumát az elnöki tanács elé terjessze.

NŐ A VIHAR JAMANDI BESZÉDE KÖRÜL

Jamandi miniszter kamarai beszéde valóságos vihart keltett a szélső nacionalizmus konyháján. A hivatalos propaganda legfőbb irányítója, aki, amellet, hogy a kormánypárti H-csoportnak és a választási sikereiről ismert jasi liberális tagozatnak, a parlamentben is a legkiválóbb szónokok sorába küzdött fel magát, most a szélső jobboldali sajtó pergetésében áll azok miatt a kijelentések miatt, melyeknek megértő hangja igen jó hatást keltett kisebbségi körökben, de ugyanakkor a túlzó nacionalizmus zászlóvivőinek legmélyebb felháborodását váltotta ki. Bár nem tartjuk sem hasznosnak, sem célszerűnek beleszólni ebbe a vitába, véleményünk hangoztatni olyan kérdésekről, amelyeknek tisztázása a pártatlan és politikai szenvedélyektől nem befolyásolt történetírásra tartozik, nem hallgathatjuk el azt a meggyőződésünket, hogy Jamandit tartjuk olyan jó hazafinak és nemzete iránti hűségében kipróbált állampolgárnak, mint Stelian Popescut és munkatársait. S ha ez így van — és bizonyára így van — akkor

képtelenek vagyunk megérteni: miért e nagy hü-hó, miért ezek a beszélt fenekedések a kormány egyik tagja ellen, aki nek volt bátorsága különvéleményt hangoztatni az évek óta tartó nagy vitában és volt bátorsága a kisebbségekkel való beke és őszinte együttműködés érdekében helyesbíteni a rendszeresen ellenünk hangolt közhiedelmet. Illetve megértjük. Viszont állíthatjuk, hogy sovinsztáinknak ez az újabb hadjárata nem szolgálja az állam érdekét, melynek keretében úgy a nagyság, mint az ország többi kisebbségi népe békében, a többségi nemzettel való őszinte egyetértésben akar élni. Mert bár a támadások éle Jamandi miniszter személye ellen irányul, az ostor vége — ezt gyakorlatból tudjuk — a mi bőrünkön csattan el. Hogy ez ma meny-

Maniu, Goga és Vajda nyilatkoznak az erdélyi városok jellegéről

A lap az incidenssel kapcsolatban le- nyilatkoztatja Maniut, Gogát és Vajda Sándort. Maniu „nemzeti erektésnek“ minősíti Jamandi beszédét. A nemzeti harc — szerinte — a földi élet eszméi iránt való hűség legemelkedettebb kifejezése. Azt meghamisítani, ahogyan ezt Jamandi tette, erkölcsi és nemzeti defektizmussal egyenlő. Jamandi nem ismeri a román nép multját s a mai helyzettel sincs tisztában, amikor azt állítja, hogy vannak erdélyi városok, ahol a kisebbségek a lakosság 90 százalékát képviselik és történelmi folytonosságot reprezentálnak. A kisebbségek iránt érzett igazságosságunk nem nyilatkozhatik meg valótlan állításokban s a román nép történelmi jogainak kétségbevonása által. Jamandi beszédére kár sok szót pazarolni, azt mielőbb el kell felejtetni, bár Románia elcsései gondoskodni fognak arról, hogy minél gyakrabban emlékeztünkbe idézzék.

Goga szerencsétlennek tartja a „történelmi folytonosság“ kifejezést. Úgy véli, hogy csak „történelmi igazságtalanságról“ lehet beszélni. Jamandi kijelentette: „Vannak városok, melyek soha nem tartoztak hozzánk“. Erre csak a következő kérdéssel lehet válaszolni: „Hát Erdély hozzánk tartozott-e?“ Goga kijelenti, hogy

Erdély egyetlen városa sem volt magyar jellegű s azokat csak az utolsó 50 esztendőben magyarosították el mesterséges eszközökkel.

Kéri a kormányt, hogy ha mást nem is tesz, legalább támogassa a nemzeti mozgalmat s legyen szűkmarkubb a magyarok bátorításában, mert azt elvégzi Budapest.

Vajda csodálkozik azon, hogy Jamandi pszichózisnak minősíti a nacionalista eszmék hangoztatását, holott a nemzeti mozgalom régi keletű, eredetét megtaláljuk II. József idejében, akinek nyelverendelete a magyarok ellenállását váltotta ki. Akkor a románság is csatasor-

nyiben állami érdek, azt talán csak Stelian Popescu tudná megmondani.

Ezzel a rövid bevezetéssel térünk az eseményekre.

Az Universul ma fényképmásolatban közli Jamandi szóbanforgó kijelentéseinek gyorsírói jegyzetét. Megállapítja, hogy a miniszter tényleg dicsőítette a kisebbségeket. Az erdélyi városok jellegéről szóló nyilatkozatát bizonyára örömmel fogják felhasználni Románia ellen- ségei. Jamandi szavaival nem vállaltat közösséget egy olyan párt, melynek élén a Bratianu-család egyik tagja áll. Felháborodását fejezi ki azon, hogy akadtak kormánypárti képviselők és szenátorok, akik ünnepelni merésztették „a magyarok ügyvédjét“. Várja Bratianu Dinu válas- zat.

ba állott s ezzel a „nemzeti pszichózis“ életre kelt.

A wilsoni elvek és a trianoni béke meghozta ugyan ennek a pszichózisnak az ellenszerét, mégis, ha ma szétnézünk az országban, szomorúan kell megállapítanunk, hogy a román elem mennyire háttérbe van szorítva. Ezen a helyzeten változtatni kell. Az etnikai számarányon alapuló „numerus clausus“-szal kell megteremteni a románság életlehetőségeit.

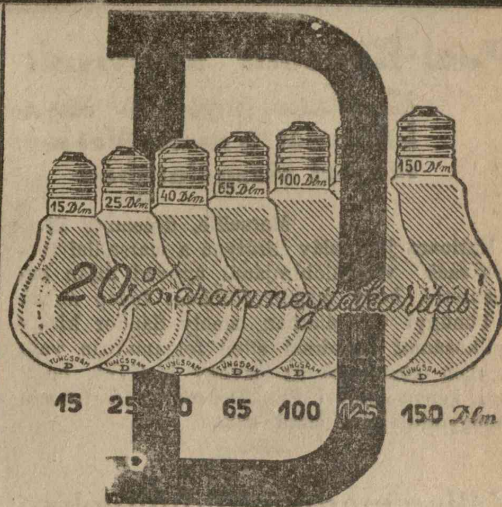
Jamandi beszéde azt árulja el, hogy a miniszternek halvány fogalma sincs azokról a dolgokról, amiket felszólalásában érintett. Pedig Lepadatu és Pop Valér miniszterhátsáitól megtudhatta volna, hogy a városok elmagyarosodása a legutolsó 80 esztendő folyamán következett be, annak a politikának az eredményeképpen, amit a magyar kormányok rendszerrel és céltudatosan érvényesítettek helyi vonatkozásban is. Vajda példákat sorol fel, melyek, szerinte azt bizonyítják, hogy

a magyar kormányok minden vonalon támogatták a magyar elemet, ugyanakkor megakadályozták, hogy a románság gyökeret verhesen a városokban. Többek között hivatkozik Segesvárra, és azt állítja, hogy ott a városvezetőség megtiltotta a románok letelepedését. A mai helyzet megvilágítására(?) felemlíti, hogy Kolozsváron a katolikus státus felmondta a bérletet egy Tarzu nevű román nemzetiségű borbélynak, aki csak nehezen tudott új üzlethelyiséghez jutni a városháza épületében.

„Nem vagyok ellensége a kisebbségeknek, de...“

— Nem vagyok ellensége a kisebbségeknek — hangoztatta Vajda. Ellenkezőleg, szeretném, ha a magyar kisebbség megelégedésben élne minálunk. Nem az ő hibájuk, hogy

Nagyrománia nem teljesítette kötelességét a románsággal szemben és nem

TUNGSRAM D
DEKALUMEN SOROZAT

teremt számára megélhetési lehetősé- get.

Nem az 6 hibájuk, hogy Nagyromániában egész olyan sereg törvény van érvényben, amely felőrli a román nép életterejét, mint például az örökösödési törvény és a különböző adótörvények.

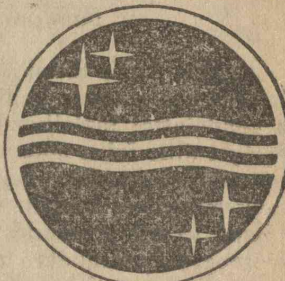
— Nem tartozott hozzánk egyetlen város sem? De vajjon a magyarokhoz tartoztak-e? Erdélynek egyetlen városa sem volt az övéké. A jövőben pedig mindent meg kell tennünk, hogy ezeket a városokat elrománosítsuk. Ez nem sovinizmus. Én nem érzem magam sovinsztának, de román vagyok és a helyzetet a maga valóságában tárom fel. A románság jogait érvényesíteni kell, anélkül természetesen, hogy ezáltal bárkinek is kárt okozunk.

Tatarescu miniszterelnök megvédi Jamandit

Politikai körökben felszült érdeklődés- sel várták csütörtökön délután a Viitorul, amelynek közölnie kellett volna Jamandi miniszter választát a hétfői képviselőházi beszéde miatt ellene megindult kirohanásokra. A kormánylap azonban Jamandi válasza nélkül jelent meg. Cikkét, amely már nyomtatás alatt volt, visszavették s valószínűleg csak pénteken jelenik meg.

A kormány köréből származó értesítés szerint ugyanis előbb Tatarescu miniszterelnök is állást foglal a vitában. A miniszterelnök nyilvános nyilatkozatot tesz, amelyben rá fog mutatni, hogy Jamandinak a csatolt területek városai-

EGY SZÉP
AJÁNDÉK
EGY
PHILIPS
RÁDIÓ.
KÉSZÜLÉK

ról tett kijelentéseit politikai okokból szándékosan félremagyarázták, Tatarescu miniszterelnök állítólag szolidaritást vállalt Jamandival s kifejté, hogy a miniszternek a felirati vitában mondott záróbeszéde nem tért el a liberális párt nemzeti politikájának ismert vonalától.

Bratianu György és Boila

Élénken kommentálják politikai körökben azt a tényt is, hogy Bratianu György csütörtökön fogadta Boila Zakariás dr.-t, a Maniu-párti Romania Noua főszerkesztőjét s a lap számára nyilatkozatot adott, amely szenzációs- nak ígérkezik. Csak az a kérdés, hogy a cenzura megengedi-e a Bratianu György interjú közlését. Az ujliberálisok vezére ugyanis az utóbbi időben erősen szimpatizoz Maniuekkal.

A Skoda-ügy vizsgálatában sokat szerepelt Löwenstein, a pilseni Skoda-művek igazgatójának elnöke, a fővárosban tartózkodik s résztvesz a hadianyag szállítási szerződésnek új feltételek közötti nyelbeütésére irányuló tárgyalásokban.

9 és fél százalék a legmagasabb kamat

Bukarest, december 21.

A kamatláb-leszállítás folyamánaképpen a Nemzeti Bank körlevelet intézett a visszleszámlatást élvező pénztéte- tekhez, hogy nem szedhetnek 9 és fél százaléknál magasabb kamatot kihelye- zéseik után.

Paul-Boncour képviseli

Marioara jugoszláv anyakirálynét a marseillei mérenylet vizsgálatában

Marseille, december 21.

Marioara jugoszláv királyné a marseillei törvényszék vizsgálóbírójánál ügyvéd útján bejelentette, hogy magánvádlóként fellép abban a büntető vizsgálatban, amely Sándor király gyilkosának büntetését ellen folyamatban van. Egyben közölte az özvegy királyné, hogy jogi képviselővel Paul-Boncour volt francia külügyminisztert bízta meg.

Kállay magyar földművelésügyi miniszter bécsi tárgyalásai

Budapest, december 21.

Kállay magyar földművelésügyi miniszter megérkezett Bécsbe és megkezdte a tárgyalásokat a kormány megbízottjaival. A tárgyalások a magyar kivitelt megkönnyítéséről szólnak és véglegesen kívánják az osztrák-magyar preferenciális szerződések egyrészét is.

Inog a párisi Citroen-autógyár

Páris, december 21.

A világhírű Citroen gépkocsigyár válságos helyzetbe jutott. A válságról elterjedt hírek nagy nyugtalanságot keltettek a közönség körében, de idegesítik a kormányt is. Amennyiben ugyanis a gyár beszüntetné működését, úgy 50 ezer munkás maradna kereset nélkül.

Kiszivárgott hírek szerint a kormány nem gondol arra, hogy pénzzel támogassa a vállalatot, mindent megtesz azonban, hogy bankok és ipari vállalatok tömörüljenek az üzem megmentésére.

Női rendőrséget állítanak fel Budapesten

Budapest, december 21.

Az Esti Kurir értesülése szerint Keresztes-Fischer magyar belügyminiszter azzal a gondolattal foglalkozik, hogy női rendőrséget állít fel a magyar fővárosban. A női rendőrségnek, amelynek tagjai közé csak művelt és képzett nőket vesznek fel, főként az erkölcsrendészet feladataira lesz a feladat. Egyenruhát a női rendőrök nem kapnak s így titkos-rendőröknek számítanak.

Két lívér szörnyű féltékenységi drámája

Miskolc, december 21.

Megrendítő családi drámát okozott Miskolcon a féltékenység és a bosszu. Gyenes István földbirtokos halálos ellenséges viszonyba keveredett fivérével, Gyenes Jánossal. Az ellenségeskedésre az volt az ok, hogy mind a ketten egy leánynak udvaroltak, aki végül is döntött és Gyenes Istvánhoz ment feleségül. Gyenes János ettől kezdve állandóan mulatott, dorbézolt, egyrészt, hogy felejtse, másfelől pedig azért, hogy bosszuszomját fűtse. Ma reggel megjelent fivérének házában, fejével támadt Gyenes Istvánra s rövid dulakodás után agyonverte fivérét. A fiatal asszony éppen akkor nézett ki az ablakon, amikor férje összeroncsolt fejével, holtan esett össze. Bánatában felszaladt a padlásra és a ruhaszártól közel végre hirtelen felakasztotta magát. Amire megtalálták, már nem volt benne élet. A gyilkos földbirtokos elmenekült s nyomát most a csendőrség hajszolja.

LESZALLITJAK AZ EGYETEMI DIJAKAT

(Bukarest.) Az egyetemközi tanács ma tartott, amelyen elhatározta, hogy látja a beíratási és vizsgadíjakat.

A legjobb bizonyítvány...

12000 ORA, AMIT AZ OLASZ ALLAM SZALLITOT

6000 ORA, AMIT A C. F. R. TISZTV. SZALLITOTTUNK

6000 ORA, AMIT A C. F. R. TISZTV. SZALLITOTTUNK

TELLUS DA' ORA EXACTA

Rendszerváltozást hoz a nagyjában megalakult Jeltics-kormány

Fokozatosan visszaállítják a közszabadságokat s a tavasszal új választás lesz

A jugoszláv kormányválság miatt mégjobban eltolódott Laval római útja

Belgrád, december 21.

A koncentrációs kormány-alakítással megbízott Jeltics tegnap a késő esti órákig folytatta tárgyalásait a külügyminisztériumban, amelynek ügyeit még vezeti. Közben többször is volt kihallgatás a régens tanácsnál.

Az eddigi kilátások szerint a kormánykoalícióban Jeltics parlamenti táborán kívül képviselve lesz Sztójadinovics volt pénzügyminiszter és Miletics személyében a régi, Pasics-féle radikális párt, amelyet a diktatúrának 1929. január 6-án történt kikiáltása alkalmával szintén feloszlattak, de amely választmánya formájában azóta mégis működött. Résztesz továbbá a Jeltics-kormányban Korosetz, a szlovén katolikus néppárt vezére, Spaho boszniai muzumán vezér, a horvátok képviselőiben pedig Preka Sibenic, aki tagja volt a diktatúra több kormányának, a múlt évben azonban a horvát politika hűbás vezetése miatt lemondott, Sándor király halála után pedig aláírta a régens tanácsához intézett nevezetes horvát emlékiratot. Nem tartják kizártnak, hogy Jeltics bevonja kormányába Davidovicsot, a volt demokrata párt vezérét is.

Egyébként az a tény, hogy Jeltics kapott megbízást a kormányalakításra, kedvező benyomást keltett, különösen Zágrábban és Laibachban, Szlovénia fővárosában.

Jól értesült körökben úgy tudják, hogy a Jeltics-kormánynak választási kormány jellege lesz a programjának a következők lesznek a főpontjai:

A választójogi törvény demokratikus értelemben való módosítása, a pártok működéséről és a gyűlékezési szabadságról szóló törvény enyhítése, valamint a sajtótörvény demokratikus szellemben való módosítása. Ezeknek a törvénymódosításoknak a megszavazása után a jelenlegi parlamentet feloszlatják s — valószínűleg a tavasszal — új választásokat írnak ki, amelyek eredményeképpen aztán megalakul a végleges kormány.

MACSEK KEGYELMET KAP

Ugy Belgrádban, mint Zágrábban tegnap az a hír terjedt el, hogy Macseket, a horvát parasztpárt vezérét, kiengedték a börtönből. Ezt a hírt hivatalosan hamarosan megcáfolták. A Petit Parisien ellenben arról értesül, hogy Macsek és több politikai elítelt a görög keleti karácsony alkalmával kegyelmet kap és szabadlábra kerül.

Legújabb jelentések szerint Jugoszlávia belpolitikai körében teljes a megnyugvás, mert minden jel arra vall, hogy Jeltics kormányalakítási kísérlete teljes sikerrel jár. Jeltics egyébként délen Pál hercegnél volt kihallgatás, majd Korosceccal és az óradikálisok vezetőivel tárgyalt. Távozásakor kijelentette, az újságíróknak, hogy az esti órákban jelentős lépés történik az új kormány megalakítása kérdésében. Belgrádban úgy tudják, hogy már minden tárcának megvan a gazdája, mindössze

a belügyi tárca körül van még nézeteltérés. Jeltics Popovics Belját szeretné, az óradikálisok viszont ragaszkodnak Miletics volt miniszterhez.

A kormánylista összeállításával kapcsolatban hírlak, hogy Stoja Dinovics kapja meg a pénzügyi tárcát, Auer horvát disszidens a testnevelési tárcát s aztán Delmen személyében helyet kapnak a kormányban a bosnyák muzulmánok is, sőt Szebenik volt miniszter révén a horvátok is.

A kormánylista összeállításával kapcsolatban erősen tartja magát az a hír Belgrádban, hogy az új kormány jelentős rendszerváltozást is jelent. Jeltics fel akarja adni a diktatúra gondolatát és a közeledés híve lesz, mert ezen az úton reméli elérni Jugoszlávia szilárd összekovácsolását.

A belgrádi kormányválság egyébként műsor-

szerepet játszott elő a francia-olasz közeledési tárgyalások ügyében is. Csütörtökön délután minisztertanács volt Párisban s a tanácskozásokon résztvevő Lebrun elnök is. Külpolitikai kérdésekről volt szó s a kiadott jelentés szerint elhatározták, hogy Laval római látogatását a jugoszláv kormányválságra való tekintettel elhalasztják január második felére. Közben természetesen folynak az előkészítő tárgyalások. Laval csütörtökön is nagy követéssel tárgyalt és a francia sajtó is nagy nekikészüléssel foglalkozik a dologgal.

— Áldott állapotban levő nők és ifjú anyák a természetes „Ferenc József” keserűvíz használatát által rendes gyomor- és bélműködést érnek el.

A budapesti művészvilág sokalja a Fedák Sári elleni hajszát

Táviratot intéztek Vajda Ernőhöz

Budapest, december 21.

A Fedák—Vajda-viszály egyre drámaibbá válik s mind komolyabban foglalkoztatja a magyar főváros valamennyi művész- és társadalmi körét. Vajda Ernő feljelentése és Amerikában különösen súlyos vádjai folytán Fedák Sárinak valószínűleg bujdosni a kell, nehogy a rendőrségi körözés alapján letartóztassák. Nincs pénze arra sem, hogy letegye a 10-ről már 20 ezer dollárra felemelt óvadékot, sem pedig arra, hogy elhagyhassa Amerikát, ahol ennek a botránynak a célpontjába került.

Szász Béla dr., Fedák Sári budapesti ügyvédje, most táviratot kapott a művészvilág hollywoodi ügyvédjétől. A távirat így kezdődött: Szigorúan bizalmas. Közölte, hogy Fedák kénytelen tartózkodási helyét tőtokban tartani s nem kockáztathatja meg, hogy bárkivel is érintkezzék. A neki küldött pénzt nem kapta meg és ezért azonnal 1000 dollárt kér. A hollywoodi ügyvéd nevét Fedák Sárin és Szász Bélán kívül senki sem tudja, mert attól lehet tartani, hogy az amerikai rendőrség ezen a nyomon kiszimatolja Fedák tartózkodási helyét és letartóztatja.

Az Új Magyarország azt írja: Kétségtelen, hogy Fedák Sári nincs előnyös helyzetben és bujdosni kell. Ha most pénzt nem kapja, remélhetőleg fordulni áll be ügyében, mert valószínű, hogy a 20 ezer dollár kaucióját, amelynek ellenében szabadságban maradhat, sikerül rövidesen összehozni. Az óvadékletevés egyébként Amerikában egész üzletággá fejlődött ki, a

melyen élelmes emberek igen jól keresnek. Ha a helyzet annyira kialakul, hogy Fedák kizsákmányolást nélkül megjelene a bíróság előtt, azonnal elhagyja rejtékhelyét. Erre vall Aknay Vilámán budapesti ismerőseire intézett levele is, amely közli, hogy várják az ügyvéd értesítését, mikor mehetnek nyitni Los-Angelesbe?

A budapesti írók, művészek és színigazgatók Fedák Sári érdekében a következő táviratot küldték Vajda Ernőnek: „Az egész magyar művészvilág emberi jószágokra apellál és arra kér, állj el az ügy folytatásától. Gondolj azokra a katasztrofális lehetőségekre, amelyek sem terád, sem Fedákra nem kívánatosak. Arra kérünk, légy Fedák segítségére, hogy hazajut haddon Budapestre.”

Magyarországon még egy évre meghosszabbítják a transzler-moratóriumot

Budapest, december 21.

A magyar képviselőház és a felsőháza 33-as bizottsága ülést tartott és elhatározta, hogy az ez év végén lejáró transzlermoratóriumot meghosszabbítja még egyévi időtartamra.

Beszélgetés a racionalizálás tanárával

Temesvár, december 21.

Merő igazságtalanság, hogy a riporterek folyton miniszterek, vezérigazgatók egy filmsztárok után futkosnak interjúért. Vannak csendben munkálkodó emberek, akiknek súlyosabb szerepük van, mint az előtérben ágáló politikai és egyéb csillagoknak.

Például Herchesz professzor, aki évenként 1-2 hónapot Temesvárnak is szentel. Munkaszervező „racionalizátor”. Herchesz Henrik dr. bécsi közgazdasági egyetemi tanár. Néhány éve tünt fel Temesváron, előadásokat szokott tartani s csendben dolgozik, alkalmazza saját különleges módszerét a Gyapjuiparnál. Innen több megye Csehszlovákiába, Bécsbe, Auszrországra. Racionalizálásban világérté nagy a kereslet s a professzor jól megismeri a helyzetet s a professzor jól megismeri a helyzetet s a professzor jól megismeri a helyzetet.

Racionalizálás? — kezdi a nyilatkozó professzor — voltaképp nem a helyes kifejezés. Félreértések, rossz feltevések kapcsolódnak a fogalomhoz. Ahogy a lakó a racionalizálást kiejti a száján, mindenki leéptésre és bérceökkentésre gondol. Mondjuk inkább, hogy a munka megszervezése, hatékonnyá tétele. Ez az a mesterségem.

Mi az ön munkaköre? Mit csinál Ön az üzemenél?

Hogy általános fogalmat adjak: a log azzal kezdődik, hogy az ember megismeri, statisztikázza a szóbanforgó üzemet vagy üzletet. Azt mondhatnám: Röntgenfelvételt készít az üzemről. Tárgyalás és az emberi munkára és anyagfelhasználásra minden részletére kiterjedő felmérés. Akkor ismerjük a tényállást és azaz lehet kezdeni a gazdaságosabb bevezetéshez. Ha egy konkrét példánál maradnánk ezt bemutatni, nagyon hosszúra nyúlna. Meg aztán rengeteg apróságról és apróságokról kell beszélni. Sok bizalmas üzemi titokról van szó. Aki valamely szakma gyakorlati bevezetésére kíváncsi, annak a vonatkozó nyelveket kell áttanulmányoznia.

Megmutatja a textilipar szervezéséről szóló könyvét és néhány újságcikket. Néhány ezer cikk jelent meg német, olasz, spanyol lapokban.

S milyen megtakarításokat lehet elérni?

Nagyon sokat. Három főre osztom a működési területet. Az első az anyaggyártás. Itt 10 és 50 százalék között mozog az eredmény. A második az elosztás az emberekkel, itt átlag 30 százalékig mehet a takarékoskodás. Az utolsó az elosztás a hulladékok felhasználásával, az ellenőrzés fokozása és esetleges lovasok, vagy pazarlások megakadályozása. Nem is tudom felbecsülni.

Milyen köze van az ön munkájának a laikus előtt legismertebb racionalizációs módszerekhez: a Taylorhoz és Bedo-hoz?

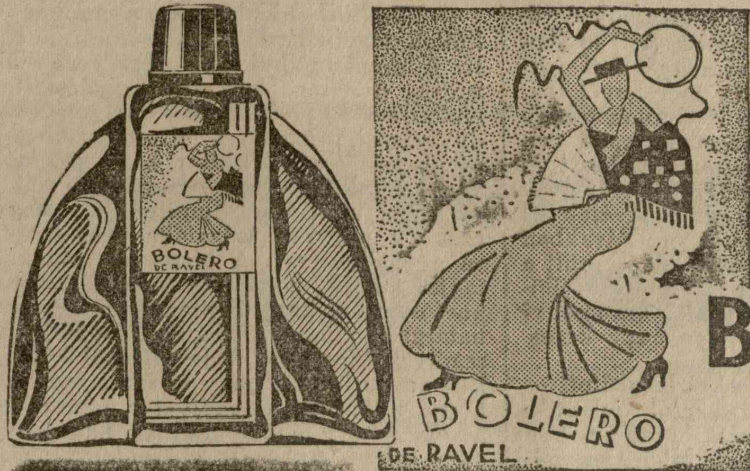
Én nem vagyok sem Bedo-, sem Taylor-racionalizátor. A Bedo terjesztésével az amszterdami Bedo-részvénytársaság foglalkozik. Én általános szervező vagyok s munkám főleg az anyagfelhasználás és ellenőrzésre, iroda és üzemi adminisztrációra terjed ki.

A racionalizálás, vagy mondjuk munkaszervezés, mennyire elterjedt és sikeres?

Természetesen a gazdaságos gazdálkodás eredete a régmúltba nyúlik vissza. De erre különös figyelmet fordítani, tudományos módszereket alkalmazni rá és specialista szervezőket állítani ennek a feladatnak a szolgálatába: ez csak a háború után kezdődött és, párhuzamosan a gazdasági élet és konkurrencia rohamos és gyors fejlődésével, szintén rohamléptekben terjedt el. Ma már így dolgoznak világ minden részén nagy üzemekben. Én dolgozom például a cseh textiliparban és más országokban is.

Ön előadásokat tartott a tudományos gazdálkodás módszereiről a helyi közgazdasági körök előtt. Több helyen is követelt tanácsokat?

Tudtommal nem. Különböző kézen-kézelték ezeket a módszereket nagy statisztikákat lehet készíteni. Temesvárig az elmúlt hónapjaiparnál dolgozom s a statisztikát készítem minden

A modern illatszerészet
legutolsó eredményei:

RAVEL

lökéletes kölnivize.

BOLERO

BUCUREȘTI
STR. ROMULUS, 68

Ravel

Kelleni a pénz:

Öt évre ítélték egy rablógyilkos urfiút, anyját pedig felbujtásért huszonöt évre

Fegyházban kell leélnie életét a pesti cseh követség egyik volt tisztviselőjének

Prága, december 21

Izgalmas tárgyaláson most ítélték a törvényszék Luley Máriának, a budapesti csehszlovák követség volt tisztviselőjének és Jarosláv nevű 17 éves fiának a bűnperében. Az volt a vád, hogy a fiu anyja felbujtására meggyilkolta Malák Julia zongoratanárnőt.

A 17 éves ifjú a tárgyaláson is kitartott amellett, hogy anyja vette rá a rablógyilkosságra elkövetését, amit viszont Luley Mária állhatatosan tagadott. Tekintettel az ellentétes vallomásra, az elnök elrendelte az anyáé és a fiúé szembesítését, ami drámai jelenetek között játszódott le.

Az elnök odaszólt a gyilkos kamaszhoz: Mondja az anyja szemébe, hogy ő volt a felbujtó!

Luley Jarosláv: Igen, ő erőszakolta a tett elkövetését.

Az anyja: Hazudsz!

A fiu: Mindig unszoltál, hogy szerezzek pénzt.

Anyja: Hazudsz!

Fiu: Azzal biztattál, hogy biciklit veszel nekem, ha megölöm a zongoratanárnőt és elrabolom tőle a betétkönyvét.

Látva fia tántoríthatatlanságát, Luley Mária ekkor taktikát változtatott és sirva átolelte fiát, de az mégis csak azt hajtogatta:

— Anyám, jobb lesz, ha beismersz mindent.

A fiu tehát anyját is magával rántotta a súlyos vád örvényébe.

A tanúkihallgatások és perbeszéd után a törvényszék kihirdette ítéletét, amellyel a rablógyilkos urfiút 5 évi börtönrre, anyját pedig a gyilkosságra való felbujtás büntette miatt 25 évi fegyházra ítélték. A fiúnál persze tekintetbe vették kiskorúságát és az enyhítő körülményeket.

Eckhardt, miní páriver

Viharos interpellációk a magyar képviselőházban

Szociáldemokrácia és a fasiszta miniszter ellen

Budapest, december 21

A képviselőház szerda esti ülésén az interpellációk során Györky Imre szociáldemokrata képviselő szövegét a debreceni törvényhatósági választásokkal kapcsolatban történt atrocitásokat. Felhozta, hogy a debreceni gazdasági akadémia növendékei, akiket Ruszt Pál rektor vezényelt ki, megverték az ellenzéki szavazókat.

Miközben Györky Ruszt akadémiai rektor felbujtói tevékenységéről beszélt,

Friedrich István felkiált a felsőházi párhelyben ülő és állítólag mosolygó Ruszthoz:

— Ne tessék mosolyogni! Tessék innen kimenni!

Keresztes-Fischer belügyminiszter rögtön válaszol az interpellációra, az ellenzék azonban fülsiketítő zajt csap s heves kiáltásokkal a kormány lemondását követeli. A belügyminiszter felvilágosításait alig, vagy csak töredékesen lehet érteni. Hangoztatja, hogy a választásokon

valamennyi párt felhasználta a korteskedés minden eszközét. A rendőrség megkapta a szükséges utasításokat s meg is tett minden intézkedést a rend érdekében. Az ellenzéki képviselők csak állítanak, de semmit sem bizonyítanak.

A vihar közben akkora lett, hogy az elnök csak nehezen tudta helyreállítani a csendet.

Ezután Eckhardt Tibor, a független kisgazdapárt vezére interpellálja ugyan csak a belügyminisztert a szatmármegyei törvényhatósági választások alkalmával elkövetett visszaélések miatt. Felszólalása elején azonban megérkezik az ülés-terembe Asquini olasz korporációs miniszter, akit három ülve maradt szociáldemokrata képviselő kivételével valamennyi képviselő felállva, lelkesen megjelenez. Az egyik pillanatnyi óvációszünetben hallani lehet Buchinger Manó szociáldemokrata közbeiktatását: ab... ami nyilván „abcug” akart lenni, de a szó második felét az újból kitört lelkes éljenez elnyomta.

A szónoki emelvényen levő Eckhardt valamennyi polgári párt nevében melegen üdvözölte Asquinit, hangoztatva, hogy a legutóbbi genfi vita alkalmával Olaszország ismételt tanubizonyoságot tett magyarbarátságáról és a magyar nemzet iránti szeretetéről. Ezért hála illeti Mussolinét és az olasz nemzetet.

Eckhardt ezután folytatta interpellációját. Éles ellenzéki hangon tiltakozik a törvényhatósági választások során elkövetett atrocitások és tulkapások ellen.

Keresztes-Fischer belügyminiszter Eckhardtnek adott válaszában kijelentette, hogy maga is elítéli a visszaéléseket. Ő ilyesmikre nem adott ki utasításokat s amennyiben a felhozott tulkapások megtörténtek, az elrendelt vizsgálat során bűnösnek talált közalkalmazottak ellen a kellő szigorral fog eljárni. A független kisgazdák, a szociáldemokraták és a többi ellenzék dühösen verik a padokat és szenvedélyesen kiabálnak. — Andaházy-Kasnya odakiáltja a belügyminiszternek:

— Ez komolytalan beszéd! — Az elnök ezért rendreutasítja, de Andaházy folytatja: — Távozzék! Mondjon le azonnali. Az elnök újból rendreutasítja Andaházyt, mire az ellenzék még zajosabban veri a padokat.

Befejezésül Keresztes-Fischer belügyminiszter megismétli, hogy a legszigorúbb vizsgálatot folytatja le a visszaélések ügyében.

Eckhardt Tibor viszontválaszában most már kijelenti, miszerint bizik abban, hogy a miniszter szigorúan eljár s ezért a választ pártjával együtt tudomásul veszi.

még alaposabb választ adhatnak arra, hogy milyen csodákat lehet produkálni. És — felelt arra a kérdésre, amit a beszélgetés elején szerény gesztussal elhárított — azt is megmondhatják, hogy ezen a téren én is mit dolgoztam össze.

*

Herchesz professzor nem lehet tovább faggatni, mert indul a munkába. Mint maga is mondja és mint beszél, ez a tudományos és a munkamenet mélyére hatoló munka rengeteg apróságból és újtásból áll. Egyetlen apró példa: egy láda nyersanyag, amely beérkezik a gyárba, külön menetlevelet kap. Ez a passzus el-kíséri a materiát a bölcsőtől a sirig, a beérkezéstől kezdve az utolsó darabka elhasználásáig és kész áru gyanánt való eladásáig. Az anyag minden átforgatása, szétosztása elkönyvelődik a menetlevél rovataiban. Egy pontos ellenőrzés vasfőgál szorítja meg az egész üzemet. Képző az adminisztráció adminisztrációja és az ellenőrzés ellenőrzése. S a tudományos ellenőrzés örök kísérőjele gyanánt

megsokasodnak a nyomtatványok, amelyek figyelt számok kísérik végig a gyár életének minden apró mozzanatát.

Mint Herchesz professzor a legelején mondta: a racionalizálásnak rossz híre kerekedett a közutadban. Amiben igaz van. Bár az is igaz, hogy erről nem a professzorok tehetnek. A racionalizálás modern vívmány és tudomány, amit minden rendszerben és államformában alkalmaznak. A fasiszta Olaszországban, a demokratikus Angliában, a kommunista Oroszországban, — mindenütt specialista munkaszervezők járnak be a gyárakat. A racionalizálás maga igen szép, eredményes, tudományos és okos dolog, akár a repülőgépmotor, a rádiótelefon, vagy az elektromos sugár, amely szép, eredményes, tudományos és okos dolgokat most mind hadicélokra használnak fel. Ezt a racionalizálást is olyanformán kellene racionalizálni, hogy abból ne mélyülő válság, hanem növekvő jólét fakadjon.

Ilyen irányú rendszer és ilyen irányú professzor kerestetik.

Kömüves Géza.

HIREK

Baradlai László:

Ne gondold, hogy az a tavasz...

Nem kell félni mélyen tisztelt olvasó, nem akarok derűs tavaszi cikket írni. Nem is csodálkozunk azon, hogy decemberben tavasz van. Én különben nem csodálkozom rajta. Tegnap a cselédkorzón egy facér szolgáló hangosan énekelte az emberek fülébe, hogy „ne gondold, hogy az a tavasz, amikor a rózsák nyit az ágon...”. Én nem is gondoltam, hiszen látom, hogy december van és bár az alfafa újra virágzik, mégis igazat adtam a facér háztartási alkalmazottnak. De szólj igazat és betörök a fejedet — mondja a közmondás. A facér szolgáló addig énekelte ezt a szemléltető példával bizonyított időszerű igazságot, hogy végén a rendőrök vitték el és a cellába helyezték, amíg kialussza mámorát.

Szóval derűs tavaszi cikk nem lesz. Pedig milyen hangulatos címek kínálkoznak a toll alá: „Tavasz a télben”, vagy „Virágfakadás decemberben”. Nem lesz tavaszi cikk, de hálistennek nem lesz téli cikk sem. Legalább is egyelőre nem lesz. Szorgalmas és törekvő riporterek nem irhatják le a sablonos karácsony-előtti cikk első mondatát: Itt a tél, kiszakadt az angyalok párnácskaja...

És az öreg embereket sem vonultatjuk itt fel, akik úgy érzik az időváltozást, mint a tyukszemük sajgását, és minden tulságosan szigorú vagy tulságosan enyhe tél alkalmával jelentkeznek emlékeikkel, hogy „még ők sem emlékeznek hasonló időjárásra”.

Mindenesetre különös látvány, amikor az ember kimegy a kofa-standra, ahol székelőföldi fuvarosok szibériai hidegnek öltözve, a napsütésben és tiz fokos melegben kínálják a karácsonyfát.

És az is különös, hogy a szatmári szörmekereskedők és szücsök elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek a pénzügyvizsgatósághoz és az adójuk elengedését kérik. Kérésüket a decemberi tavasszal indokolják. Ki vesz ma bundát? Mindenki örül, hogy áttelelhet a tavalyelőtti felföltöben.

A fások részéről nem mutatkozik hasonló mozgalom. A fások ugyanis annyira el vannak keseredve, hogy nincs bennük elég életerő a hasonló megmozduláshoz. Tüntetnek ők szegények és ha látnak valahol egy bundába és lábszáka öltözött, melabus férfit, biztosra vehetjük, hogy fás, aki így tüntet a tavasz ellen, így fejezi ki undorát a fordított időjárással szemben.

És a gesztenyesütő? Aki már be is csukta boltját. Elvitte az egész berendezést a sarokról mert hiába is állott ott. Amikor valakinek izzad a homloka és karján cipeli a kabátját, aligha van kedve sült gesztenyét enni.

A rózsák ugyan nyílik, megszedül a decemberi naptól, de azért ne gondold, hogy ez a tavasz...

Például ebben a tavaszi decemberben Nagyvárádon leépítették dr. Mózes Kornéliát, a járványkórház orvosát azzal az indoklással, hogy kevés a beteg. Egy hét múlva kinevezték a járványkórház orvosává dr. Turcas Dumitru, azzal az indoklással, hogy sok a beteg.

Mózes Kornélia és Turcas Dumitru...

És a határozat a kinevezés és elbocsátás körül, amely olyan, mint a nem is december, de legalábbis szeszélyes április lenne.

Igaza van a meghibbant szolgálónak:

Ne gondold, hogy ez a tavasz...

Nem tavasz ez, hanem minden tiz fokos meleg és minden szikrázó sapsütés ellenére tél.

A legsötétebb és leghidegebb tél.

— Lemondott Temesvár egyik alpolgármestere. Temesvárról jelentik: Temesvár egyik alpolgármestere, Bontilla Joan dr., lemondott állásáról, mert súlyosabb természetű nézeteltérés keletkezett közté és a tanács néhány tekintélyes tagja között. Utódjaként Ghileici Sándor dr.-t emlegetik.

— Jól sikerült a sepsiszentgyörgyi vásár. Tegnap és tegnapelőtt zajlott le Sepsiszentgyörgyön a karácsony előtti országos nagyvásár, amely méreteinél fogva ez év legsikerültebb vásárának tekintendő. Az első napi baromvásárra a vidékekről annyi szarvasmarhát, lovat és sertést hajtottak fel, amilyenre már évek óta nem volt példa. A sertés kivételével egy a szarvasmarha, mint a loarakban igen erős esés mutatkozott. Jól sikerült a másodnapi kirakóvás is, amelyen különösen ruhaneműk, továbbá karácsonyi dísz tárgyak iránt volt igen nagy kereslet.

— Száz- és huszlejeseket hamisított — egy hónapot ül. Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári törvényszék csütörtökön egy hónapi fogházra ítélte Man Alexandru középszüki lakost, mert száz- és huszlejeseket hamisított és hozott forgalomba.

— Elköltötték Kolozsvárt a munkanélküliek segélyalapját? Tudósítónk jelenti: A munkanélküliek segélyező bizottság dr. Anca helyettes polgármester elnökletével gyűlést tartott, melyen Neda dr., városi főjegyző a bizottság előadójának jelentéséből kitűnt, hogy 920 kérvényt adtak be a segélyigénylők, a felülvizsgálás után megállapították, hogy ezeknek negyven százaléka nem szorul rá a segélyezésre. A bizottság munkás tagjai kérték, hogy a segélyezést már karácsonykor kezdjék meg, de mégis úgy határoztak: január elsején kezdődik a segélyek kiosztása. A jelentésből különben az derült ki, hogy a város más célokra elköltötte a segélyalap pénzét és a segélyezést nem is tudták hamarabb megkezdeni. Anca dr. kijelentette, hogy erről még nem hallott, de megbízta a főjegyzőt, hogy a héten tartandó ülésre készítsen jelentést a segélyalap helyzetéről.

ABLAK

Egyetlen nép sem tiszteli úgy a gyermeket, mint a francia. Nemcsak szereti, hanem valóságos kultuszt üz az apró népből. Valószínűleg azért, mert kevés van belőle. Tény az, hogy így karácsony előtt egyetlen város sem öltözik olyan ünnepi díszbe, mint Páris. Ilyenkor minden és mindenki a gyermek szolgálatába áll. Az idei karácsonyt Páris minden gyermekének ünnepévé akarják avatni. Nemcsak azoknak, akiknek az élet még úgy általában csak ünnepnapokból áll, hanem azoknak is, akiknek semmi kilátásuk sem lehetett az angyal jóakarata. Flandin miniszterelnök kezdeményezésére nagyszabású karácsonyi ünnepélyt rendeznek Párisban a munkanélküliek gyermekeinek. Erre a célra Lebrun elnök már felajánlotta a híres Grand-Palais termeit, sőt ajánlatát mindjárt 10 ezer frankkal meg is toldotta. A nagy kiállítási épületben berendezett csoda-karácsonyfát az ünnep három napján át 60.000 nyomorgó gyermek fogja megbámulni. És egy kicsit az övéké is lesz mindaz, amit ott majd látnak, mert szedegethetnek a 30 méter magas karácsonyfáról, bemehetnek az ingyen gyermekcirkuszba és moziba, megbámulhatják azt a rengeteg, gyönyörű látnivalót, ami mind nekik készült és végül még tekintélyes csomagot is kapnak játékokkal, ruhaneművel és nyálánságokkal.

A hamisítatlan francia tulzással kigondolt ünnepségre egész Páris lázasan készül. Valóságos tömegőrület szállta meg a könnyen hevülő franciákat. Jótékonykás címen szerephez jut mindenki, aki számít, aki nép. Politikusok, filmnagyságok egymást tullicitálva adakoznak. Egyik csomag a másikat éri a Grand-Palaisban, mindenki gyűjt, mindenki adományoz, önkéntes munkát vállal a szegény gyermekek karácsonyára. „A nemzeti karácsonyfa” pedig, mert így nevezik a 30 méteres csodát, nyugodtan várja 60 ezer gyermek csodálkozó tekintetét.

Az olasz fasiszta párt nagy tanácsa tagjai közé meghívták Volpi gróf szenátort, akit nemrégiben a fasiszta nagyparások egyesületének elnökévé is megválasztottak.

MÉG EGY PÁR NAP és eljuttatjuk a B. L. olvasóközönségéhez idej karácsonyi számunkat. Minden újság számunkban sokrétű műhelyeiben. Már hetek óta folyik a levelezés, a sürgetés, különösképpen szednek a gépek, minden perc drága és fontos, ki kell használni minden jó ötletet, hogy minél jobban sikerüljön a karácsonyi szám. Mi most sem lustálkodtunk el az időt, mindenki idejében elérkezett kérésével. Most folyik a hadimegbeszélés a nyomdával, hogy senki ki ne szoruljon aki érték és akit vár ennek a lapnak hűségese, megértő és kitartó közönsége. Nálunk azért van külön jelentősége a karácsonyi számnak, mert ilyenkor különösen viszonyozni vágyunk mindazt az együttérzést és rokonszenvet, amely egész éven át felénk áramlik és amelyik erőfő ad ahhoz a nehéz harchoz, amelyet a legelső sorban mi folytatunk a kisebbségi életért és az egyetemes szabadságjogokért. A B. L. nyomdája most különösen izgalmas hangyaboly. Ott készül a Népujság ünnepi száma és az Erdélyi Gondúzó első száma is. Mindhármát meglepetésnek szánták.

— Helybenhagyta a legfelsőbb katonai törvényszék a kolozsvári kommunista elítéltek büntetését. Kolozsvárról jelentik: November ötödikén ítélezett a kolozsvári hadbírósg abban a monstre kommunista perben, melynek nagyváradi és

kolozsvári vádlottai voltak. Benedek Endre, Szabó Zoltán, Bodó Károly vádlottakat 5 évi fegyházzal sújtott az ítélet, míg Leitner Annus, ismert kolozsvári orvos leányát két hónapra ítélték. A legfelsőbb katonai törvényszék most foglalkozott ennek a négy elítéltnak a fellebbezésével és valamennyinek büntetését helybenhagyta.

— Elítélték a csikszentsimoni jegyzőket. Csikszederáról jelentik: A törvényszék ma hirdetett ítéletet a csikszentsimoni sikkasztás ügyében. Amint annak idején jeleztük, dr. György Gábor pénzügyigazgató, feljelentés alapján, rajtaütésszerű rovincsolást végzett a közönségi pénztárban. Néhány perc alatt 70 ezer lej hiányt állapított meg, amiért bünyvő dílg Móra János segédjegyzőt és Péterffy Sándor jegyzőt tette felelőssé. A törvényszék a mostani tárgyaláson úgy Móra segédjegyzőt, valamint Péterffy jegyzőt hivatalos pénzek elikkasztásában és okirathamisításban találta bűnösnek, amiért fejenként másfél évi fogházzal sújtotta őket. Az elítéltek ártatlanságukat hangoztatva, felmentésért fellebbeztek.

— Január 11-re tüzték ki a temesvári kommunista per elítélteinek fellebbezési tárgyalását. Temesvárról jelentik: A temesvári nagy kommunista per elítélteit — annak idején megirtuk — valamennyien fellebbeztek a súlyos ítéletek ellen. A per fellebbezési tárgyalását a bukaresti legfelsőbb katonai bíróság január 11-re tüzte ki.

(*) A Brassói Lapok könyvosztálya Brassov legelő Carol (volt Kapu-u) 56-58 (az udvarban) felhívja a n. e. közönség szíves figyelmét. Állandó nagy raktárt tartunk könyv-újdonosságokban, ifjúsági iratokban fiúk és lányok részére, képes és meséskönyvekben. Mindenféle nyelvtanokban és szótárakban. Műszaki könyvekben. Árjegyzéket készséggel küldünk mindenkinek.

Almás gyomorégés, gyomorégés, savanyú gyomorégés, puffadás, stb. ellen

Túl-zsirus, nehezen emészthető lott tészta, éretlen vagy rossz gyomorrontások eseteiben órá mindaddig, míg a panaszok

Eredeti üveg Lei 150—
Kis tubus Lei 50—

Aranyér... és a foglalkozásunk

Igen sokszor nagyon nehéz problémát foglalkozásunkat gyakorolnunk kell, azonban a fájdalmak majdnem lehetnének teszik. Meg lesz lépve, hogy mielőbb megszabadulhat fájdalmaitól, a gyógyszerárban „Goedecke”-féle

Anusol aranyérmek

vásárol és ezeket előírás szerint felhasználja. Az anusol az orvosok is mint a jessen megbízható ezért ismerik, amely feltétlen hatására mindig számíthatnak

IDŐJÁRÁSEJENLÉSE
A budapesti időjárás-kutató intézet jelentése szerint enyhe kellemes légáramlás, helyenként eső, a hegység hó is lehetséges. A mérséklet tovább emelkedik.

— Betörő a fűszerüzletben. Aradról jelentik: Csütörtökön virradó éjszaka Sztrakovics Jenő szabadságtéri üzletében betörő járt. A pincén keresztül a bontás útján jutott az üzletbe, ahol kifosztotta a kézipénztárt. A Wertheim szekrény kulcsát és 3660 lej kapott. Kézipénztárban a szerencsére nem volt több a Wertheim-szekrényben sem. Végül 10 ezer lej értékű fűszerárut zsákmányolt még a kézipénzhez s aztán menekült. A rendőrség nyomoz.

(*) Rózsavölgyi, Bárd és Nádor-féle karácsonyi albumok a 180 lejért kaphatók a Brassói Lapok könyvosztályában.

Autókat szerelt le a tolvaj szökött katona

Brassó, december 21.
Ma éjszaka a brassói rendőrség lefoglalta Mózes Márton katonaszökevényét, aki a bukaresti 2. utasvezetéből szökött meg és különféle tolvajlásokat követett el. Mózes jóismerőse volt a rendőrségnek, egy ízben már el volt ítélve lopásért, most emiatt került hurokra. A Medgyes és Bukarest között közlekedő autóbusszokat fosztogatta ki, ezenkívül a külföldről vasuton érkező autók alkatrészeit szedte le, amiket aztán értékesített. Úgy szólván autókra specializálta magát. Kijáratása után átadják az ügyészségnek.

DRAMAT RENDEZETT A SZERELMES PÜPOS

(Besztercebánya) Palkovics Gusztáv pupuságárusító rikkancs annyi pénzt takarított meg magának, hogy nemrégiben nagy lépést tett a magáé: közös háztartásra lépett át. Azóta Hocht Rozália nevű fiatal leánnyal. Amíg a pénz tartott, nem volt semmi baj. De amikor a könnyelmű fiatal leány a verejtékesen szedett pénzt eltékozolta, egyszercsén felfigyelt, hogy a kis gnómot. Palkovics ma az utcán találkozott a hűtlen leánnyal. Revolvert kapott elő a zsebéből, rálőtt Hocht Rozáliára, aki véresen bukott a gyalogjáróra. Azután saját szájába illesztette a revolver csövét és öngyilkos lett. A szerencsétlen gnómot hűtlen, hűtlen szeretőjét pedig reménytelen állapotban vitték el a tragédia színhelyéről.

Előfizetőink figyelmébe

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő útján szoktak fizetni és előfizetésük elsőjén lejár, a ma napon postautóval küldünk ki. Nagyot kérjük az illető előfizetőinket, szíveskedjenek ezen postautóval a lejárati dátumukkal az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy ennek hiányában — lapunk folytatásilag küldésében megszakítás álljon elő.

K Ö Z G A Z D A S Á G

A kisiparosok és ipar- testületi tagok figyelmébe

A brassói ipartestület elnökségének és
előjáróságának általános érdeklő
közleménye

(Befejező közlemény)

7. Mesterügyek. Iparjog megszerzésének első lépése a működési engedély (autorizatie de functionare) kiváltása. Evégből kérvény nyújtandó be az egészségügyi tanáchoz (Hirscher u. 1.) Hivatalos órák alatt (hétfő és csütörtökön d. u. 4-7). A 8 lej okmány- és egy lej repülőbéllyel felszerelt kérvény benyújtása-
kor az illetékes orvos megszabja az engedélyért fizetendő összeget, mely 100-10.000 lejig terjedhet és amely a városi pénztárnál fizetendő be. A befizetett díj nyugtájának bemutatása és 27 lej okmány-, valamint 2 lej repülőbéllyel mellékelése után az egészségügyi tanács gyűlése határozata alapján bocsátják ki a működési engedélyt.

Második kérvény az iparjog megszerzéséhez az elsőfokú iparhatóság (polgármesteri hivatal) nyújtandó be a következő mellékletekkel:

1. A kérvényező munkakönyve, legalább 2 évi illetve 3 évi hatóságok által elismert segédgyakorlattal. (Segédgyakorlat alatt értendő a hatósági munkabálpést igazoló bélyegző keltezésétől, a munkából kilépést igazoló keltezésig terjedő idő).

2. Állampolgársági igazolvány hiteles másolata.

3. Adóbizonylat. (Az illetékes pénzügyi szerv igazolása, hogy a kérvényező legutóbbi tartózkodási helyén az állammal szembeni adókötelezettségével hátralékban nincsen).

4. A társadalombiztosító intézet pénztárából képesítési címért (titlu de capacitate) lefizetett 500 lejről szóló nyugta.

5. A keresk. és iparkamara pénztárából befizetett láttaozási díj, 50 lejről szóló nyugta.

6. „Autorizatie de functionare“.

7. 2 db. fénykép sajátkezű aláírással ellátva, 27 lej okmány-, valamint 2 lej repülőbéllyel. Az így felszerelt kérvény kb. 1600-2400 lejes pénzt igényel.

A képesítéshez kötött iparosokról a városi tanács értesíti, iparengedélyük másolatának megküldésével a hatósági joggal felruházott ipartestületet és ennek hatáskörébe utalja kötelezőleg az ipartörvény 124. pontja értelmében fizetendő 600 lej beirattási és évi tagsági díj átadás (110-540 lej) fizetésének kötelezettségével, mivel az említett törvény 5. pontja szerint képesítéshez kötött mesterséget űző kisiparos iparának megkezdésével egyzersmind az ipartestületnek tagja is lesz, annak minden jogával és kötelezettségével.

Az ipartestület tagjainak jogai: a) a testület gyűlésein személyesen szavazni és szavazatokat résztvenni, b) a testületi statisztikai adatokat és kimutatásokat megtekinteni, c) iparügyekben a testület közbenjárását és segítségét igénybe venni, d) a testület által szervezett vállalatok, szövetkezetek, jótékony intézmények alakításánál és ezekre nézve külön szerkesztendő alapszabályok értelmében résztvenni, e) az egyes ipari szakosztályok részére tartott gyűlések megtartásánál a gyűlésterem ingyenes használatát igényelni.

Ezzel szemben minden tag köteles: a) alapszabályoknak és az ezek értelmében hozott határozatoknak pontosan eleget tenni, b) a közgyűlés és a felelős hatóságok által jóváhagyott tagsági járulékait pontosan megfizetni, c) a reá esett választást, megbízást, kiküldetést elfogadni és abban a legjobb tehetségéhez képest eljárni.

Ha az iparos elhal, az özvegy egyszerű bejelentés alapján az ipart tovább üzemelteti, munkavezető bejelentésének kötelezettsége nélkül. Az erre vonatkozó kérdéshez melléklendő a halotti anyakönyvi kivonat, a kereskedelmi és iparkamarától befizetett 50 lejről szóló nyugta, a bejelentés magába kell foglalja, hogy az elhalálozott férj mesterségét tovább üzemelteti az özvegy.

Ha valaki az iparjogát visszaadni szándékozik, ebből kívánságát az elsőfokú iparhatóságnál rendesen felbélyegzett kérvénnyel bejelenti, ahol az iparos-ajánlatból törölle. Az adókötelezettséget erről külön értesítendő.

8. Munkaadókról. stb. Minden fizetéses alkalmazott köteles fizetése arányában adót fizetni. Ezen adót a fennálló rendelkezések értelmében a munkaadó köteles levonni és havonta a pénzügyi igazgatósághoz befizetni. Ebből a pénzügyi igazgatóságnál külön a havi adókat a határozatok részére beszerzendő „Stat de plată” nyomtatvány töltendő ki, mindegyik az elmúlt hónap keresetének feltüntetése mellett kiszámítandó különböző adónevekről. Negyféle adó nem levonás eszközlendő: 1. a fi-

Csak egy-két hónap múlva indulhat meg az áruforgalom Románia és Oroszország között

A besszarábiai kereskedelmi és iparkamarák konkrét javaslatokat akarnak tenni a kormánynak az export finanszírozására és a hajózás szabályozására

Bukarest, december 21.

A diplomáciai összeköttetés tényleges felvétel után napirendre került a Románia és Szovjetországgal közötti gazdasági és kereskedelmi kapcsolatoknak a helyreállítása. Ebben a kérdésben Tighina városában konferenciát tartottak össze a kiseneyi, orheji, tighinai (Bender) és cetatea-albai (Ackermann) kereskedelmi és iparkamarák vezetői. A tanácskozáson részt vett többek között Jon Vahutza képviselő, a kiseneyi iparkamara elnöke, aki tagja annak a bizottságnak, amelyet a kormány az orosz-román gazdasági kapcsolatok újrafelállítására összehívott kérdések elbeszítésére állított össze. Valutza képviselő közölte a konferenciával, hogy legfeljebb egy-két hónapon belül megindul a kereskedelmi forgalom a két szomszédállam között és az ezzel összefüggő ártékelések előkészítése már majdnem befejezéséhez közeledik. Még hátra vannak bizonyos tárgyalások a Szovjettel, amely forgalmi és vámkérdésekre vonatkoznak, de ezek is január elsejéig valószínűleg befejeződnek.

Érdekes közléseket tett V. Melega, a cetatea-albai iparkamara főtitkára. Ennek a kamarának az értesülése szerint a kormány úgy döntött, hogy Oroszországgal egyelőre csak egyetlen határátkelési pontot kíván létesíteni, a tighinai Dnyeszter-híd felépítésével, amelynek munkálatait tavasszal akarják megkezdni. Addig, amikorra a híd újráépítése befejeződik, a cetatea-albai kamara azt javasolja, hogy Bugaz kikötőváros szolgáljon a román-orosz áruforgalom lebonyolítására. Ez a megoldás nem igényel semmiféle befektetést, azonkívül Bugaz kikötője nem fagy be télen, tehát alkalmas az Odesszával való hajóforgalomra és azonkívül megfelelő vasúti összeköttetése van Románia belső részével is. Különben is Bugaz a legközelebbi kikötő Oroszország és különösen Odessza felé, ahonnan az ut Odesszáig mindössze két és félórát tart. Ez a megoldás azért is ajánlatos, mert terv szerint tavasszal megvalósul a Konstanca, esetleg Várna és Odessza közötti hajóút és akkor a Bugaz-odesszai vonal lenne az ut első része.

Arra vonatkozólag, hogy Oroszországot és különösen a Romániával határos Ukrajnát elsősorban milyen áruk érdekelhetik, valamint a Romániába importálható áruk tekintetében meg nincsenek általános adatok. A tighinai konferencián a cetatea-albai kamara delegátusa annak a nézetnek adott kifejezést, hogy a román agrártermékek közül egyedül az élőállat fog komolyabb szerephez jutni a Szovjettel való kereskedelemben. Eppen ezért javasolta az állatexportörök megszervezését. Az export lebonyolítása érdekében a Banca Nationala már most meg kellene állapítani a fizetési forgalom feltételeit, különösen a Szovjettől kirendő garanciák tekintetében, miután az oroszok csak későbbi határidőre szóló fizetés

mellett vásárolnak. A konferencia szerint leg-helyesebb lenne a cseh példát követni, ahol a prágai Narodni Banka garantálja a magánbankoknál az Oroszországba exportált áruk értékének 65 százalékát. Az exportör az orosz váltókat leszámítolva a magánbankoknál, ezek viszont 12-18 hónapos lejáratra visszleszámítolják a cseh Nemzeti Banknál ezeket a váltókat, 3 hónapos lejáratra, természetesen az exportör zsirójával. Románia kezdetben az exportüzletet úgy bonyolítaná le, hogy a váltókat a cseh Nemzeti Bank garanciamegosztásával számítolná le, amíg Románia képes lesz önmaga vállalni az orosz exportüzletek fizetéseinek garanciáját.

Részletesen foglalkozott a konferencia az

orosz-román kapcsolatok helyreállításából folyó legpraktikusabb célkitűzéssel, a Dnyeszter hajózhatóvá tételével. Ez a probléma elsősorban a besszarábiai mezőgazdaságot érdekli. Felkintettel arra, hogy az állam nem vállalhat semmiféle anyagi áldozatot ezen a téren, a besszarábiai gazdasági élet csak azt kívánja, hogy az állam adjon szabadkezet a magánkezelésnek, amely Bugaz kikötőjét is saját erejéből teremtette meg. Ha a Dnyeszteren való hajózás lehetővé válik, akkor a besszarábiai gabonaforgalom fokozatosan a tenger felé fordulna el és így a termelők könnyebben és konvenálsb árak mellett tudnák készleteiket értékesíteni.

Az angol pamutfonódák kliringben akarják behajtani másfélmillió fontnyi követeléseiket Romániából

meri a Banca Nationala nem utalja át
az importcégek által betizelt összegeket

Bukarest, december 21.

Az angol textilgyárak és más exportcégek romániai követeléseinek ügye már több ízben foglalkoztatta úgy az angol, mint a romániai gazdasági és hivatalos köröket, sőt legutóbb az angol parlamentben is interpelláltak a Romániában befagyott követelések ügyében. Angol becslések szerint Románia körülbelül 1.5 millió fonttal tartozik, ebből mintegy a felével az angol textilgyáraknak. A manchesteri „Financial News” közlése szerint az utóbbi időben megegyezés jött volna létre a két állam között, amelynek alapján az angol hitelezőknek módjukban lesz követeléseiknek legalább egy részét megkapniuk és ugyanakkor az angol pamutfonódák részére lehetőséget nyújt új üzletek kötéseire is romániai cégekkel. Ez az egyezmény kompenzációs alapon úgy kerülne lebonyolításra, hogy angol cégek fűrészarút, petróleumot és más termékeket vásároljanak Romániától és ezen áruk ellenértékének 60 százalékát — a Banca Nationala részére járó 40 százalékát — a román exportörök kapnák meg angol áruk vásárlására, vagy pedig eladhatnák román importöröknek hasonló célokra. Az ezen áruk exportjából eredő behozatali utalványokat oly román cégek is megvehetik, amelyeknek árutárolásai vannak Angliában, még ha a megvett devizák nagyobb részét nem a régi tartozások fizetésére hanem az új vásárlások kiegyenlítésére használják is fel.

Az angol fonódákat és szövődéket azonban erősen aggasztják a régi követelések is. Ezeknek a likvidálására a hitelző vállalatok már régebben kérték egy román-angol kliringszolgálat felállítását, de utóbb ezt a javaslatot az angolok visszavonták az említett új fizetési módzatokra való tekintettel. Megegyezés elenére azonban az történt, hogy az angol hitelezők javára befizetett összegeket a Banca Nationala nem utalta át és emiatt ismét nagy az elégtelenség az angol textilgyárak körében, amelyek a jövő héten Manchesterben újabb értekezletet tartanak és azon állítólag megint követelni fogják, hogy vezessék be Anglia és Románia között a kliringben való fizetési elszámolást.

zetés után 4 százalékos adó. 2. Az utadó és 3. a munkakamara illetékadó. Fentiekből kitűnik tehát, hogy minden fizetéses alkalmazott, után adó fizetendő a „Stat de plată” kitöltése mellett. Ezeket tehát annál is inkább levonásba kell helyezni és befizetni, mivel ennek elmulasztását az adóösszeg négyzerecsének kivételével büntetik. Azoknak, akiknek fizetése havonta meghaladja a 3500 lejes összeget, ugyanezen íven még a negyedik adó a „supra cota” is levonásba teendő.

9. Munkánélküli segélyezés. A munkaügyi minisztérium 61060-934. számú rendeletével 1924. október 1-ével ismét életbe lépett a munkánélkülieket segélyező alap javára fizetendő 1 százalékos hozzájárulás fizetésének kötelezettsége. Ez úgy értendő, hogy a munkavállaló (segéd) heti vagy havi fizetésének féléves százalékát a munkaadó (mester) levonja és ugyanannyi összeggel (fél százalékos) azt kiegészíti és a betegsegélyező pénztárnál, vagy nyugta ellenében a betegsegélyező ellenőrnél befizeti. Tekintve a cél humánus és szociális célját, mindenkinek esőrendű kötelessége a rendelkezésnek eleget tenni.

10. Testületi díjak. A testület vezetősége a tagok érdekében minden lehető elkövetés rendkívüli esetekben ügykörén tulmérés munkáit is végeztet, szükség esetén kiegészítő

tisztviselő alkalmazásával. Mindezeket azonban csak úgy tudja végezni, hogy ha a tagok díjaikat pontosan fizetik. Az a körülmény, hogy a tagok mintegy 50 százaléka a díjaival hátralékban van, igen nehéz teszi a testület munkásságát.

Ezért tisztelettel kérjük tagjainkat, szíveskedjenek díjhátralékaikat a legelővidebb időn belül befizetni, mivel enélkül a rendkívüli közgyűlés egyes költségeket jelentő határozatait, minők a nagyobbterjedelmű határozatok sokszorosítása és megküldése stb., a vezetőségnek nem fog módjában állni végrehajtani.

Figyelembe veendő az a körülmény is, hogy a sorozatos rendkívüli közgyűlések mintegy 10 ezer lejbe kerültek, melyre költségvetési fedezetünk alig volt. Továbbá figyelembe veendő az is, hogy a testülettől támogató munkásságot a tagok csak a kötelességeik teljesítése rendjén várhatnak.

Végül ismételn felkérjük minden tagunkat, hogy minden az őt érdeklő kérdéssel kellő időben foglalkozzék, a törvényeket és rendelkezéseket pontosan tartsa be, fenti utasításainkat, kéréseinket hallgassa meg és kövesse, mivel ezek rendjén a különféle büntetések és más hátrányok nagy tömegétől szabadulhat meg.

A testület vezetősége és tisztviselői mint a múlt, úgy a jövőben is kötelességüknek

tartják segítségére lenni bármely tagnak, kit jogtalan sérelem ér. Azonban nem foglalkozhatnak egyetlen olyan tag ügyével sem, ahol nyilvánvaló hanyagság következtében segíteni amugy sem lehet.

Az elnökség közli a testület tagjaival, hogy a július 9-én tartott rendkívüli közgyűlés 20 különböző határozata, szakszerű feldolgozásban az elnök ur útján a különböző minisztériumokba beterjesztetett. A minisztériumok közül a munkaügyi minisztérium 80.772-934. november 17. szám alatt arról értesített, hogy a hozzá küldött 6 különböző javaslatot az egyes törvények előkészítésénél fel fogják használni.

Az 1934. október 15-20. és november 7-én tartott rendkívüli közgyűlések határozatait feldolgozás alatt állanak és az elkészülés sorrendjében hajtják végre, illetve küldetnek meg különféle módon az illetékes hatóságoknak. Sokszorosítva és a társtestületeknek, intézményeknek való megküldése csak az anyagi lehetőségeink keretében történhetik meg.

Fenti előterjesztéseket és elnökségi határozatokat tárgyalta és jóváhagyta az előjáróságának 1934. november 27-én tartott ülése.

Brasov, 1934. november 30.

A brassói ipartestület elnöksége
és előjárósága.

A rosszhiszemű agrárhitelezők ellen kormányakciót és 800 lejes buzaárat követeltek a mezőgazdasági és szőlészeti szindikátus nagyváradi ülésén

Nagyvárad, december 21

Hatalmas érdeklődés mellett tartotta meg évi közgyűlését a szőlészeti és mezőgazdasági szindikátus. A szindikátus ülésén Niste Jacob és Markovits Kálmán elnökölték.

A főtitkár felolvasta az elmúlt esztendőről szóló jelentést, felelősen, hogy a konverzió jelentékeny mértékben javította a parasztság helyzetét. A Bihar-megyei földművesek összes adósságai 1 milliárd 333 millió 342 ezer 842 lej teszik, s a konverzió most lehetővé tette, hogy a súlyos adósságok alatt nyögő földművesosztály új erőre kapjon.

Ezután az elnök tartott komoly tanulmányzámba menő előadást. Megállapította, hogy a kormány a konverziós törvénnyel nem gyógyította ki a mezőgazdák osztályát, hanem csak egy injekcióval megerősítette, hogy tovább élhessen. Megállapítja, hogy a mezőgazdasági válság legfőbb oka az árak esése és az ipari árak emelkedése. Amíg ez az egyensúly nincs biztosítva, addig a parasztsztyál

nem lehet megmentve. Romániának új gazdasági politikára van szüksége, mert a régi Románia feudális és nagybirtokos rendszere helyett, az agrárreform után, olyan paraszttallem keletkezett, melyben az összirtokosságnak a száz holdon feüli birtokosok mindössze hat és fél százalékat teszik ki, mint 93 és fél százalékos kisbirtokos. Ma egyik oldalon a demoktizmus küzd és ennek az árát a parasztsztyál adja meg. Az új adminisztráció a decentralizálás elvén kell hogy alapuljon, hogy a paraszt ne legyen kénytelen városi hivatalokat járni, hanem minden ügyét baját egyrészt a helyi jegyzőnél, másrészt a falusi bíróságnál elintézhesse. Új közoktatási rendszert is kíván a mai helyzet. A mezőgazdasági oktatásra kell a főszólt helyezni. Támogatni kell a kisipart, szövetkezetek útján kell lebonyolítani a kereskedelmet, be kell vezetni a kötelező mezőgazdasági biztosítást és igen fontos szerep vár a mezőgazdasági szindikátusokra is.

Ezután a konverzió eredményéről be-

számolva, megállapítja, hogy Bihar-megyeiben igen sok olyan hitelező van, aki nem fogadta el a konverziós fizetést, javasolja, forduljanak memorandummal a kormányhoz és kérjék, hogy törvényadta jogánál fogva a kormány sajátítsa ki ezeket a követeléseket és a jövőben a kormány vegye át ezeknek a hitelezőknek a követelését.

A közgyűlés ezt az indítványt elfogadta.

Ezután Halpert Lajos a buza áráról tartott előadást és kihangsúlyozta, hogy feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a kormány beavatkozzék a buzaár kialakulásába és annak a véleményének ad kifejezést, hogy a mezőgazdaság helyzetén csak a 800 lejes métermázsánkénti buzaár segíthet.

Ezután a szőlőszindikátus ülésezett. Itt egy borszövetkezet alakítását határozták el, melynek feladata legyen a megyei szőlősgazdák borkészletének menő előnyösebb áron való eladását elősegíteni.

a jelenlegi megszorítások mellett, Németországba nem fizetődik ki az export.

Az olasz piacra Románia októberben kivitte az egész kontingenst, 1500 ökröt és kontingensen kívül 160 darabot Fiuméba. Illetékes körök kétirányú tárgyalást is folytatnak annak érdekében, hogy Olaszország adjon egy 2000 darabos pótkontingenst szarvasmarhára, azonkívül pedig friss hus exportálására, amely cikk nincsen kontingentálva.

Angliába kiment 114.955 kiló bacon, a mi 2526 darab sertésnek felel meg, holott a havi sertéskontingens csak 1600 darab.

A fenti adatokból kitűnik, hogy Románia állatkivitele az egész vonalon emelkedik, sőt egyes cikkekben az export elérte a szabadkereskedelmi idők arányait. Ez a helyzet a szarvasmarhánál s a sertésnél.

A juhexport olyan lendületet vett, amelyre a román külkereskedelem történetében még nem volt példa.

Es mindennek az oka az, hogy az illetékes szakkörök idjében felismerték a keleti piacok jelentőségét, amikor nyugat felé egyre nehezebb lett a kivitel. Ma már oda fejlődött a helyzet, hogy míg a nyugati országokba októberben Románia 2663 darab szarvasmarhát adott el, addig Keletre 2873 darabot sikerült exportálni. Most már nemcsak mennyiségileg kell fokozni a keleti piacok felvevőképességét, hanem minőségileg is, ami jobb árakat fog biztosítani a román exportnak. A kiviteli prémium, amely nyugat felé éppen csak, hogy segítette az exportot, keleten hatalmas lendületet adott a román állatexportnak és csak természetes, hogy ezek után az állatexportörök a prémium-rendszer további fenntartása és kiépítése mellett foglalnak állást.

Az exportprémium hatása alatt

Rohamosan emelkedik Kelet felé Románia állatkivitele

Mennyiségileg a keleti export meghaladja a nyugati piacokra gravitáló kivitelet

Bukarest, december 21

Most tette közzé az állatkiviteli szindikátusok bukaresti központja Románia állatexportjának októberre vonatkozó adatait. Ezek szerint ez év októberében kivittek 5496 drb. nagymarhát (szeptemberben 4139), 9463 sertést (szeptemberben 7095 darabot), 16.419 juhot (szeptemberben 8007 darabot), 138 lovat (szeptemberben 133 darabot), 6600 kiló friss húst (szeptemberben 3600 kilót), és 114.955 kiló szórt sertéshúst, bacont (szeptemberben 98.296 kilót). Egy hónap alatt tehát az állatkivitel 1357 szarvasmarhával, 1648 sertéssel, 8412 juhval, 5 lóval, 3000 kiló hussal és 16.659 kiló baconnal növekedett.

Az egyes importpiacok tekintetében Ausztria 858 darab nagymarhát vett (szeptemberben 660 darabot), 3481 sertést (3495) és 138 lovat (133) Romániától, vagyis a kivitel csak a szarvasmarhánál változott, ami azért hátrányos mert a piac rentabilitása is a megengedett határnyalon alá tendál. Ezzel szemben

a cseh-szlovák piac két hónap óta megjavult. Októberben kiment 5983 sertés, holott a havi kontingens csak 4700 darab.

A cseh piac a legsúlyosabb sertés iránt érdeklődik inkább. Kérdés, hogy a romániai mezőgazdaság ki tudja-e használni ezt a kedvező konjunkturát és hogy a cseh agráriusok nem fognak-e megint akadályokat gördíteni a román sertés bevitelére, amint már három éven át tették. Talán az új kereskedelmi szerződésre való tekintettel a cseh kormány ezúttal nem fog engedni az agráriusok nyomásának. Cseh részről most hozták nyilvánosságra a novemberi importadatokat is. Ezek szerint novemberben a csehek csak 4517 darab sertést vettek Romániától novemberben, de Románia így is első helyen áll az exportállatok sorában, megelőzve Jugoszláviát, ahonnan 3664 és Magyarországot, ahonnan 2368 darab sertést importáltak.

Erősen előretört a szarvasmarhaimport terén Palesztina, ahová októberben 887 darabot adott el Románia, vagyis többet, mint Ausztriába.

Ennek az emelkedésnek különleges jelentősége van azért, mert Palesztinában a piac normálisan fejlődik és ott ismeretlenek a nyugaton érvényes megszorítások.

A román-görög kereskedelmi szerződés megkötésével ismét megindult a román külkereskedelmi forgalom Görögországba is, nagyobb

lendülettel. Míg szeptemberben Románia csak 557 darab szarvasmarhát tudott oda kivinni, ez a mennyiség októberben 1803 darabra emelkedett, a juhos száma pedig 7078 darabról 14.044 darabra, ami azt jelenti, hogy

mennyiségileg a görög piac importja meghaladta az olasz piacét, holott ez időszerint a román állatkivitel legfontosabb piaca Olaszország.

Szakkörök szerint, megfelelő külkereskedelmi politikával, a román export elérhetné a havi 2000 darab szarvasmarhát, vagyis évente 24.000 darabot, amely még mindig nem egészen félszázalékát tenné ki Görögország teljes állatbevitelének.

Próbaképpen kivittek októberben 1600 juhot Szíriába és 143 szarvasmarhát Málta szigetére. Lengyelországba kiment 775 juh, kisletképpen a Kárpátok vidékére tenyésztési célokra. Ha a romániai juh aklimatizálódni fog az ottani viszonyokhoz, akkor valószínűleg évi 10.000 darab juh exportjára fog alkalma nyílni Romániának erre a piacra. Németországba mindössze 165 nagyalállatot exportáltak, régebbi eladások teljesítésékeppen. De különben

Vajjon mi jön a kudarc után?

A nagyszalontai „időközök” harca 600 iparos ellen

Nagyszalonta, december 21.

A múlt év vége felé részletesen beszámoltunk arról a hadjáratról, amelyet a nagyszalontai átmeneti tanács indított az ipartestület vezetősége ellen. Közvetlenül a Kovács Béla-féle ideiglenes tanács megalakulása után nyomban szép karácsonyi ajándékkal kedveskedett Nagyszalonta város 600 tisztességes iparos polgárának egy tanácsi határozat alakjában, amelyet a tekintetes városi tanács jónak látott meghozni s amely nem kevesebbet tartalmazott, mint hogy az ipartestület törvényesen választott előjáróságát egyszerűen elesapottnak nyilvánította és megbízta az ipartestületi biztost egy új választás levezetésére. Mondanunk is felesleges, hogy ennek az új választásnak erősen politikai tendenciája volt, ugyanis Kovács Béla saját pártbíveit akarta az ipartestület élére állítani.

A tanácsi határozat indoklásában olyan momentumok szerepelnek, amelyek az ipartestület belső gazdasági ügyeire vonatkoznak s a kifogásolt ténykedések közgyűlési szentesítést nyertek.

Aki ezt a hatósági üldözést meg akarja érteni, annak tudnia kell, hogy az ipartestület olyan alakulat, amelynek belső életében a város vezetőségének semmi beleszólása nincs. Ennek dacára az ipartestület néhány megalkodott és közismert ellensége állandóan feljelentéseket adott be a városnak a testület vezetősége ellen, akiket különféle szabálytalanságokkal vádolt. Hogy ezen feljelentések az illetők saját elhatározásából készültek, vagy pedig a feljelentők csak figurák voltak, akiket a politikai vezér dróton rángatott, azt bizonyítani nem tudjuk. Maradjon egyelőre a titok azoké, akik rendezték. A tény az, hogy az el-

mult év végén megszületett a furcsa kis tanácsi határozat.

Az ipartestület vezetősége a legnagyobb nyugalommal vette tudomásul a tanácsi határozatot. Tudták jól, hiába tiltakoznak a törvénytelen tanácsi határozat ellen, mert mindent lehenget a nyers erő és a jogtiprás, amely lényegében nem egyéb, mint a büntető törvénykönyvben olyan szépen definiált hivatali hatalommal való visszaélés.

Az ipartestületi biztost levezette az új választást, amelynek során, kevés kivétellel, a régi vezetőség került ismét az ipartestület élére. A város vezetősége az új választás eredményéért úgy állt bosszút az ipartestületi biztost, hogy nyomban menesztette, annak ellenére, hogy dr. Rojti Mihály szolgabíró 10 év óta közmegelegedéssel töltötte be szerepét.

Az ügyek aztán mentek a maguk útján. Az ipartestület feloszlott vezetősége megfellebbezte a tanács határozatát. A temesvári revíziós bizottság a fellebbezésnek helyet adott és megsemmisítette az ipartestület vezetőségének feloszlásáról szóló tanácsi határozatot. Minden józanul gondolkozó ember azt hitte, hogy a Kovács Béla-féle ideiglenes tanács ezek után levonja a konzekvenciát.

Azonban nem ez történt, hanem az, hogy még ezek után is tovább folytatták az üldözést. Megfellebbezték a temesvári revíziós bizottság határozatát. A legfelsőbb bukaresti hatóság most foglalkozott ezzel a fellebbezéssel és kimondotta ez is, hogy törvénytelen volt a városi tanács azon határozata amely feloszlatta az ipartestület vezetőségét.

Mi nem tehetünk egyebet a csodálkozásnál. Akkor, amikor Nagyszalonta városának sok ezer baja van, amikor a hitelezők és végrehajtók szorongatják, amikor a tisztviselők hónapok óta nem kapnak fizetést, amikor nincs pénze a legszükségesebb kulturális és egészségügyi célokra: akkor ennek a tanácsnak nincs egyéb gondja, mint a 600 becsületű nagyszalontai iparos testületnek ügyeit hányatgatni, a kálán is csótot keresni, beleavatkozni egyesületek belügyeibe, lábbal tiporni a közszabadságok egyik legértékesebb elemét, a gyűlekezési és egyesülési jog szentségét!

Mikor lesz már itt az ideje, hogy az ilyen törvénytelen határozatok miatt a felettes hatóságok megindítsák a már nagyon esedékes fegyelmi eljárásokat.

NAGYVÁRADI TERMÉNYARAK

Buza 390—400, rozé 300—320, árpa 280—300, zab 270—280, tengeri 210—220, széna 100—120, lucerna-lóhere 150—160, lóheremag 25—32, szalma 40—50,

(Temesvár) A 78 kilós torontáli buza 400, a 76 kilós temesi buza 390, örölhető tengeri 185, zab 230, árpa 280, tökmag 440, napraforgómag 250.

Sporthíradó!

Halló, itt a B. L. sporthíradó!

...Ismeretlen hírforrásból egész Franciaországban úgy tudták, hogy a magyar csapatot kapott ki az irektől. Sőt el is hitték. Ami csak emeli a magyar csapat győzelmének értékét, mert — törvön győzött le!

(Más)
...Sievert, a német dekalton világrekor der teszi le az esküt a világ valamennyi amatőrének nevében a berlini olimpián — így határozott a német olimpiai bizottság.

(Más)
...A kontinentális futball még sokat tanulhat az angoloktól — állapította meg angliai útja után Meisl Hugó, az osztrák futballvezér.

(Más)
...Eleonora Holm angol uszóbajnoknő, aki hazájának olimpiai bajnokaságát is szerzett, a szigorú angol szövetség profinak nyilvánította, mert filmen szerepelt.

(Más)
...Nem mindennapi meccsen: a bécsi teniszezők csapata 9:2 (5:0) arányban legyőzte a gráci teniszjátékosok válogottját. Az ismertebb nevű bécsi játékosok közül Artens és Metaxa tiúntek ki nagy képességükkel.

(Más)
...Négymillió lejnek megfelelő bevétel volt a francia—jugoszláv mérkőzésen.

Angyaljárás

Szinte pótolhatatlan az a munka, amit a Nőszövetségek Fogarason a nyomorúságosak, segélyezésével végeznek. A városi költségvetésben a munkanélküliek és szegények segélyezésére felvett látszólag elég szép összeg elpótolja a nőszövetségeknek segélyezésére fordított évi összege mellett. Különösen karácsony táján van szükség a nőszövetségek munkájára. Az iskolába járó gyermekek közül sok a ruhahány mian a támogatás nélkül nem is tudna télvez idején iskolába járni.

Aljjanak itt csak egyetlen nőszövetségnek adatait a karácsonyi segélyezéséről:

A református nőszövetség a református iskolába járó gyermekek közül 20 gyermeket lát el az idén ruhával és cipővel. Soknak ad ezen kívül sapkát, harisnyát és más ruházati cikkeket. Minden ajándék tartós és szép anyagból készül, méltóan ahhoz a szeretethez, amely adja. Ezenkívül tizenegy szegény családot lát el karácsony alkalmából lisztrel és cukorral. A kórház összes beteget kalácsal és tésztával örvendezteti meg. S a karácsonyfa alatt 150 csomag, tele minden jóval várja a gyermekeket. Minden ajándék a szeretet filléreiből került össze. A ruhákra tett minden ajándék a szeretet munkája. S az egész az aszszonyi szíveknek nagy, szent karácsony-járása hogy karácsonya legyen mindenkinek.

Sok ezerre megy a karácsonyi segélyezések összege csak ennél az egy nőszövetségnél is, de legalább ennyi, vagy még több az, mit a másik nagymultu egyesület: a r. k. öltőegylet osztott ki a gyermekek és a szegények között.

Az evangélikus és izraelita nőszövetség is minden évben megrendezi a maga karácsonyi segélyakcióját.

Legalább harmincezer leire tehető annak értéke, mit így karácsony előtt a pár nőszövetség a szegények között kioszt. De ki mérheti föl azt az értéket, mit az embertársain segíteni igyekvő szeretet jelent ebben a világban?

A karácsony angyaljárás ideje. Nőszövetségeink az angyalok követői.

Sok remegő szívű, szegény gyermek nem tudja érezni a sors mostohaságát, mert ha a csillogásból, játékokból kevés is jut nekik, nőszövetségeink munkájának eredményeként bőven lesz részük jó, meleg ruhában, tiszta szeretetben és igazi karácsonyi örömben.

Fogarasi arcképcsarnok

Kevesen vannak, de még mindig vannak olyanok, kik az itteni kis magyarságért csendesen munkálkodnak.

Szinte naponként találkozunk Bartalis Ferencel, a M. P. elnökével. Hóna alatt aktatáska. Vagy megy, vagy jön valamelyik hivatalból. Rendesen a megyeházát járja, hol a megye területén lakó magyarságnak ügyeit próbálja elintézni. Kérdésünkre, hogy „mi jónak jár?” előveszi aktatáskájából ivnyi jegyzetét, megmutatja. Hirtelen pillantással egész sereg „ügy” emlékeztető feljegyzéseit pillantjuk meg. Házhelyek, kóbori jegyzőség, Rakovica, Fekete Ferencné, stb. stb. Köz és magánügyek végtelen sora. Önkéntlenül fut ki a kérdés: „nó és mindezekből mennyit elteremt elintézni?” Szinte szomorúan jó a felelet: „Ahhoz sokkal kisebb papír is elegendő, talán egy cigarettapapírnyi is”.

Tudjuk, nem rajta mulik, hogy így van. Az a sok járás, áldozat, tárgyalás, jóindulat sokkal több eredményt érdemelne. De, ha nem lehet...

Rakosy Ferenc csendes munkása a magyarságnak. Nem hallat magáról és nem kérkedik. A ref. elemi iskola igazgatója, egyháznak levivője. 32 éve munkálkodik megazakítás nélkül e helyen. Minden felnőtt tanítványa volt. Lelke most is azon tépelődik, hogyan szolgálhatna eredményesebben egyháza ügyét. „Az édesanya hivatásáról” bízott dolgozatával az egyházmegyei tanítói értekezlet első díját nyerte meg. Kedves hangjáték és népies egyfelvonásos színműveivel elragadja a közönséget. Kötelességének és hivatásának élő egyéniségével az állami iskolák tanító kartársainak becsülését és tiszteltetését megnyerte. Keze alól a nagy férfiak egész sora indult már el, kikben az ő puritán, szerény, kötelességteljesítő egyénisége teremte meg a gyümölcsöt.

Dr. Hámoszky Oszkár. Sok viselt tisztsége közül egyet sem sorolok fel. Először azért, mert tekintélyes a számuk, másodszor és főképpen azért, mert oly szerényen viseli azokat, hogy belőlük csak a munkát vállalja. Nemcsak a magyarság, hanem az egész város, de főképpen a szegényeké. Ő a szegények orvosa. A szív és a kötelesség embere. Nincs olyan szegény beteg és nincs oly alaktalan idős, hogyha hívják, akár betegben is el ne menjen. Csak egyet róla: harminc éves fogarasi mult és állandó nagy elfoglaltság után nem saját házában lakik. Ha minden betegétől elfogadta volna csak azt, amit az

Csak úgy általában

Nagyon kevés kivétellel Fogaras lakossága nagyon nehezen él. De megél. Sosem volt könnyű kenyérkeresete itt, beékelve egy nagy gazdasági erővel rendelkező szász kereskedelmi élet fogójába. Ma aztán, hogy a magyar kisebbségi ember egyre nehezebben kap közhivatali állást, a magánalkalmazás lett jóformán az egyetlen kenyérkereseti lehetőség. De Fogarason a kereskedelmi és üzleti életből semmi sincs a magyarság kezén. El lehet gondolni ilyen körülmények mellett, hogy mily nagy szó az ifjúság elhelyezkedése.

Es mégis kevés kivétellel, megkeresik kenyerüket. Mint kereskedelmi alkalmazottak, mint inasok és segédek itt is, ott is bejutnak, ha csekély fizetéssel is. Aztán nélkülözhetetlenné teszik magukat. Pontos és biztos munkások.

Ugyanezt tapasztaljuk mindenütt. Sokan napszámból élnek. Ha eljön a munka ideje, csak van itt is ott is kereseti alkalom.

Egyházaink

Fogarasi jellegzetesen egyházas város. Nem abban nyilvánul e jellegzetessége, hogy nagy egyházi intézményei vannak, hanem a hét, teljesen szervezett és intenzív életet élő egyház sajátos keveredésében. Egyik sem rendelkezik oly nagy lélekszámmal, hogy a másikat elnyomhassa. Mindenik egyháznak lélekszáma — kivéve a kisebb unitárius egyházat — az ezer körül volt. Az 1891 évi népszámlálási adatok szerint a város lakossága vallás szerint a következőképpen oszlott meg: g. kel.: 831, g. kat. 1116, r. kat. 1231, evang. 852, ref.: 1107, unit. 239, és izr. 485.

Ebben a számban a román egyházak javára az újabb időkben nagyobb eltolódás történt a katonaság és hivatalnok kar kicserélődésével, de a gyülekezetek törzse, a törzslakosságát tekintve, ma is csaknem ugyanez. Nem ismeretesek a legutóbbi népszámlálás adatai, de a rendelkezésünkre álló egyházi adatokból egész pontosan megállapíthatjuk, hogy Fogarasiak ma 1800 g. kel., 1500 g. kat. 1200 r. kat., 1170 ref., 750 ev., 200 unit. és 400 izr. lakosa van.

A háboru előtti időkben a románság kulturális életét az egyház keretein belül találjuk meg. A mostani kisebbségi egyházak pedig a multban és a jelenben egyaránt a kisebbségi lakosságnak nemcsak vallási, hanem kulturális életkereteket adtak. A fogarasi polgár sokkal több szállal van egyházához kapcsolva, mint azt más városban tapasztalni lehet. A templombajárás rendes vasárnapi kötelesség, melytől csak kevesek idegenedtek el. Templomozás ideje közeledtével a templomba igyekezőkkel népszednek be az utcák és templom után a korzón alig lehet járni.

A nem nagy lélekszámú gyülekezetek aránylag könnyen pásztorolhatók és a felekezeti iskolákban nőtt hitek legna-

Kisiparosok a nagyobb munkaalkalmaknál mellőztetve kisebb munkához tudnak csak hozzájutni. Itt is meg kell elégedniök az aránylag kisebb haszonnal.

Mindenki csak a mindennapi kenyéréért dolgozik és nem is mer álmodni arról, hogy félre is tehessen holnapra.

A minimális kereseti lehetőségek szerényté tették az élettel szemben is. Fogaras nem ismeri a luxust, nem halad a divattal és ami érdekes, nem is fáj senkinek az, hogy nem haladhat. Csöndes beletörődéssel veszi mindenkori a változhatatlant, hogy ennek így kell lennie.

Es egyelőre nem is lesz másként, mert nincs remény arra, hogy a fogarasi magyarság jobb kereseti viszonyok közé kerüljön.

Örül, hogy élhet. A „hogyan”-al, — szomorú, — de nem törődik már.

Tűr, hallgat és a mindennapi kenyéréért harcol.

gyobb része annyira öntudatos, hogy még végveszásság esetén is hűségesen kitart hite mellett. Nem ritka eset, hogy egy család tagjai vasárnap elválnak a kapuban és mindenik a saját felekezeti templomába indul. A kiegyensúlyozott lélekszámú és öntudatos hivekkel rendelkező egyházak között a legtávolabbi multban is teljes egyetértés volt. Csak a legújabb időben tapasztalható a két román egyház között az ismert ellentét.

A békeséget a kisebbségi egyházakra nézve két dolog veszélyezteti: Az egyik a nem egyházi személynek buzgósa és belekontárkodása az egyházi, illetve a lelki ügyekbe, amikor magasabb megbízatás nélkül hitnélküli missziót folytatnak, rendesen az államvallás javára. Hogy ezzel mit veszítünk, azt majd más alkalommal adatszerűen is ismertetni fogjuk.

A másik veszedelem a két nagyobb kisebbségi egyház között a multban kiéleződött hitbéli ellentét. Ennek ma már, hála a vezetők belátásának, nincs oly feszült légkör, mint eddig volt, de még sok kell ahhoz, hogy a lelkek lehiggadjanak és hitbéli kérdésekből ne csináljanak társadalmi kérdést is.

Vallási megoszlás nem jelentheti egyuttal a társadalmi különválást is, különösen egy ilyen helyen, hol csak egyesült erővel lehet megtartani azt, ami még megmaradt.

Szinte különösnek hangzik, de Fogarason az emberek egymást vallásilag különböztetik meg. Ha valakiről beszélnek, a neve mellé odateszik, vagy legalább oda gondolják a vallását is. Az megtörténhetik, hogy nevét nem tudják biztosan, de a vallásban sohasem tévednek.

Ezért a fogarasi kisebbségi életnek sarkpontja az egyház.

Tanár ur, kérem...

A középiskolákban járó tanulók egy idő óta a tankönyvek mellett egy vaskos naplót is visznek magukkal az iskolába: a leckekönyvet. Minden napnak van ebben a naplóban egy lapja és minden órának egy rovata. A tanuló sajátkezűleg vezeti be az eltanult anyagot. Felelés esetén a tanár beírja a megérdemelt jegyet, magaviseleti megrovást. Otthon a szülő naponként aláírja. Ez a rend, ennek így kell lennie.

Sok mindenre jó ez a rendszer: A gyermek nem felejt el, hogy mit kell tanulnia. A szülő is mindig tudja, hogyan áll bölcsesség dolgában a gyermek. Ellenőrizhetik együttesen a tanár urat, nem volt-e részrehajló? Nem tévedett-e a kalkulációban? (Ami végeredményben nem is lehetetlen ennél a bonyolult számtani műveletnél, mellyel a tulajdonképpeni érdemjegy kiszámítása

jár). Jó arra, hogy a tandíjat keservesen kiizzadó családapa egyszerre dühbe guruljon és mielőtt még megdondolta volna a dolgot, egy-két egészséges pofont hirtelenkedjék nebuló fiára; esetleg arra is, hogy a jó felelet mértéke szerint 5, 10, sőt nagyobb jutalomban részesítse a jövő reménységét. Jó arra is, hogy felkelte a gyermekben a hűség, a vetélkedést, a büszkélkedést és még sok mindenre kiválóan alkalmas.

De Tanár ur, kérem! Legelsősorban arra jó ez, hogy a gyermekből kiöljön minden szorgalmat és lelkesedést a teljes tudás iránt.

Nem akarom azt az előfordulhatót helyzetet venni, hogy a tanuló éppen kisebbségi, akitől a román nyelvnek tökéletesebb tudását kívánják meg és minden feleletnél tulajdonképpen nyelvvizsgát tesz, arra sem akarok gondolni — Isten ments!

önként felajánl, már rég gazdag emberként palotában lakhatna. Így mi vagyunk a gazdagok, hogy őt magunkénak mondhatjuk. Ma sok szegény ember imádkozik érte, hogy egészsége visszatérjen. Még betegsége közben is rendel, üzen betegeinek és velük törődik saját maga helyett.

Id. Novák János, a régi szolid világból megmaradt kereskedő típusa. Szabott áráival, szo-

lid árujával ma is bizalmat tud támasztani üzlete iránt. A tökéletes udvariasság és előzékenység mintaképeként szolgálja ki vevőit. Még alkalmazottain is meglátszik idővel az az előkelő bánásmód, mellyel a vevőt körülveszik. Gondnoka a r. k. egyháznak és munkássága nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a mai nehéz időben is fenn tudják tartani két tanterős felekezeti iskolájukat.

—, hogy a tanár ur is lehet borus hangulatban, amikor vastagabban fog a ceruzája; és még sok-sok másra sem akarok gondolni, ami esetleg előfordulhat itt-ott, csak beülök a padba a gyermekek közé és amikor felszólít lesütöm bűnbánóan szemem és elrebecsem:

„Tanár ur, kérem —... a tegnap nagyon fájt a fejem, mert dolgoztatás volt, meg sok volt a lecke és tanultam kérem, tanultam, míg belefájt a fejem és már nem is tudtam mit olvasok. Vagy...:

„Tanár ur, kérem... dolog volt otthon, apám egyedül van... és csak most ez egyszerű...”

Tanár ur, kérem... tanár ur, kérem... 250 leckenap van egy évben, azon ötször annyi óra és én csak most ez egyszer nem tudtam elkészülni. De holnap, nem! még ma mindent kipótolok.

Hiába minden. A rend: rend; az igazság: igazság; s a rossz felelet bekerül a noteszbe. Meghuzódik ott kitérőhöz, mint egy tetovált jegy. Aztán jön a kalkuláció. 1 meg 7 az nyolc, a fele négy, a fele bukás. A 7 magában jó, szép, sőt néha gyönyörű, de ott van az a fejfájás, vagy nem tudom minek az emléke, ott van az a kegyetlen egyes és a kegyetlen igazság, hogy a 8 fele mindig négy, mindig bukás.

A seb beheged, a gonoszszágnak van takarója; a megbocsátás; a büntetett előéletűnek van reménye: az új életkezdéshez, de az az egyes minden más bűnnél és foitnál kegyetlenebbül tapad a gyermek életére, azt onnan soha semmi el nem mossa. A tanulásban megérett mulasztást ki lehet pótolni, de az egyszer beírt rossz jegy megmarad.

Tanár ur, kérem... én a padban is már nagy ember vagyok, és mégis keserű könny gyül szemembe, összemarkolom gondolatban a gyermekkel a könyvet és odavágom nagy busulással: „hűi érdemes tanulni?”

Tanár ur, kérem... Ön felnőtt, nagy ember, pedagógus, az ország társadalmának gerinces tagja, Ön mindig tisztesre cselekszik? Önnek nincsen soha ideges hangulata? Ön minden nap elkészül az előadandó tananyagra? Ön nem gondol arra, hogy a kis diák is beírja Önről szívének noteszébe az érdemjegyet és egy lélek nélküli cselekedetéből egész életre von le ítéletet?

Még a legtökéletesebb gép is vét olykor.

De nekünk nem gépemberekre van szükségünk, akik tanulnak, tanulnak és lehádnak egy leckét az életben, az első hibáig, akkor aztán letört, elromlott gépként buknak ki a sorból és már fiatal korral keserűen kópnak erre a világra, amelyben nem érdemes tanulni, igyekezni, amelyben nem lehet semmit javítani, ujrakezdeni, amelyben nincs megbocsátás, csak kegyetlen masirozás a végkiemteltség. És akkor nem marad más hátra, csak a leomlás és eltapodtatás.

Tanár ur, kérem... a jövő lelke sir a kegyetlen számok vasökle alatt!

Ápolónői tanfolyam

A városi orvosi hatóságok, karöltve a vármegyei kórház orvosi karával Fogarason hathetes ápolónői tanfolyamot rendeztek. December elsejétől hetenként háromszor körülbelül 200 nő, többségi és kisebbségi vegyesen, siet a volt jegyzőtanfolyam termébe, hogy a betegápolás és sebkezelés tudományát megtanulja.

Nők, többnyire édesanyák. Ők azok, kik életet adtak. Éjszakánként ágyunk felett virrasztottak, nagyra neveltek. Átadtak az iskolának, az életnek. Tőlük tanultunk meg először szépet és jót; az első imádságot, a tiszta szeretetet. Hozzájuk menekültünk, ha gyermeki szívünket bánat érte, hogy ölükből furva arcunkat, elsrjuk panaszkodunk és lecsókolják könnyeinket.

Csak menjetek! Tanuljátok jól meg ezt is édesanyákl, női szívek, Ti, a világ gyógyító angyalai.

Amit mi felezakutunk, azt Ti kötözzétek be; amit mi megrontunk, Ti gyógyítsátok meg.

Holnap:

Lássuk Csíkszeredát

ÁBEL AMERIKÁBAN

73

REGENY
Irtá: TAMASI ARON

— Mi az a könyv, amit most olvas?
— Arról szól, hogy Magyarországon milyen állatok fordulnak elő.
— Hát azt könyv nélkül is lehet tudni! — mondta.
— Az jó, ha lehet. Hány féle vércse van például?
— En egyfélélt tudok.
— Mert én háromfélélt, lássa-e!
Ahogy ezt kimondtam, egyszeriben felállt és nagyon szigorúan tekintett reám. Nagyon forrongott belől, azt láttam, de tudni is megtudtam rövidesen, mert az öklével ráütött a könyvre és azt mondta:
— Amig én fizetem magát, addig ne merjen többet tudni, mint én! Értette-e?
Nagyon szeliden néztem reá és azt mondtam:
— Jól van, de a vércsét nem lehet kiirtani.
— Ismét rávágott a könyvre és felkiáltott:
— De én azokat is kiirtom! Értette-e?
Amikor erre nem feleltem semmit, nagymérgesen kifutott a szobából és úgy odalet, mintha elhajózott volna haza, hogy két fajtát a vércséből kiirtson.
Reggelre azonban visszaérkezett és kezdődött előlrol minden.
Azért mégis megvoltunk valahogy, mert a pujkaságától eltekintve, nem volt Csapóki rossz ember. A fizetést mindig pontosan megadta és az étel miatt sem lehetett panasza okom. Jöttek ugyan kisebb és nagyobb hullámok, de el is multak minden nagyobb baj nélkül. De mint a hajó, amely a sok és gyakori hullámok után egyszer mégis derekát szakasztja, úgy jártam én is február utolsó szombatján.
Az a dolog, aminek aztán folyománya lett a szombati végveszedelem, még a csüttörtokról péntekre virradó éjszaka kezdődött. Vagyis nagy havunk lett azon

az éjjel, legalább egy arasznyi. Hulladozott ugyan azelőtt is egy-egy kicsi néha, de azt Jack számba se vette: sem a reggeli séták alkalmával, sem pedig a napközi és az udvaron való ugrádozásai közben. Ellenben pénteken reggel úgy ijedtét vette neki a nagy és általános fehérség, hogy a szabad természetéről hallani sem akart. Csapóki nagy gondba esett emiatt és nyugtalanul sétált kerekén a konyhában. Folyton azt mondogatta, hogy ezen valahogy segíteni kell, mert a kutyának feltétlenül friss levegőre van szüksége. Tőlem is megkérdezte, hogy valami idevágó segítő gondolatom nincs-e, de ha lett volna, még akkor sem szóltam volna neki, mert a nála eltöltött három hónap alatt eléggé begyakoroltam volt, hogy hangos szóval sohase tudjak többet, mint ő.

Már kilenc óra volt s én javában tisztogattam fenn a termeket, amikor nagy rivalgással felfutott Csapóki és kinyilvánította, hogy az ő fejében megszületett a mentő gondolat.

— Kerítést csinálunk az udvarra s oda kiteszük a kutyát! — mondta.

Nem tartottam valami nagy Kolumbusznak emiatt, de migis így szóltam:

— Annyit még tudunk, hogy kerítést csináljunk.

Rögtön a segítségemre jött a takarításban s egy óra alatt nagyjából elintéztük a termeket. Akkor együttesen elváltatunk a különböző boltokba, szegyet, kalapácsot, harapófogót és egy nagy rakomány léceket vettünk. De a legnagyobb kérdés csak most ütötte fel a fejét, mert azt kellett kitalálni, hogy a kerítést hol és miképpen készítsük el! Künn az udvaron, egyrészt a hideg miatt s másrészt a nagy hó miatt, nem látszott alkalmasnak a munka, de a konyhából sem csinalhattunk ácsműhelyt s nem a kitarari-

Félrevezetik Önt, ha „OLLA” helyett silány utánszatokat ajánlanak. Utasítsa vissza a rágcsódjékat az eredeti csomagolású „OLLA”-hoz.

tott termékből sem, hiszen abból éltünk, hogy azok tiszták legyenek. Csapóki azonban ismét nagy feltalálónak bizonyult, mert azt mondotta, hogy leme gyünk a pincébe, ami nagyon tágas és alkalmas helyiség s ott megcsináljuk a kerítésnek mind a három szárnyát; azért csak hármat, mert a negyedik oldalt a házfal fogja nyújtani. S amikor pedig ott a pincében készen leszünk a kerítés három szárnyával, akkor felhozzuk és az udvarra felütjük s ilyenformán tíz perc-nél tovább nem kell fázódnunk a szabadban.

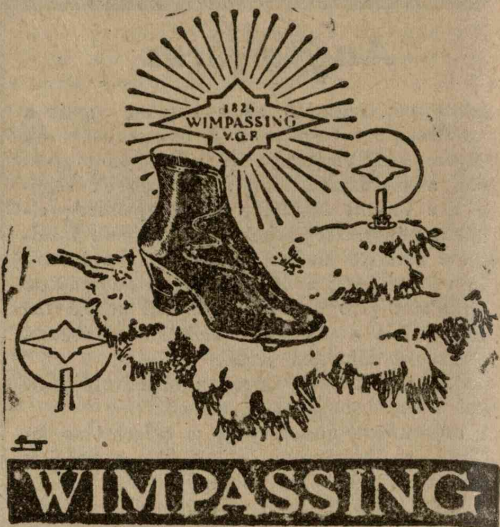
Helyesltem a tervet s mingyárt neki is fogtunk, hogy megvalósítsuk. Csapóki tizenkét gyertyával kivilágította a pincét, a léceket és a szükséges holmikat lehordtuk s átváltottunk buzgó ácsokká. A kerítés magasságát másfél méterben állapította meg s én azt sem ellenkeztem, am-bár abban a percben már tudtam, hogy rtt biztosan nagy baj lesz. De nem szóltam semmit, hadd legyen az a legokosabb, aki nálánál okosabbat nem tűr meg!

Már két szárny szépen elkészítve hevert a földön, amikor az asszony lejött és arra kért, hogy az ebéd miatt hagyjuk abba. Bár nehezen, de mégis abbahagytuk. Alig vártuk azonban, hogy kielégítsük egy a keménykalapos zsidókat, mint önmagunkot, mert a kerítés megvalósításánál nagyobb célt nem ismertünk. Újult erővel és jókedvűen mentünk vissza s egy óra múlva a harmadik szárny is készen volt.

Csapóki megtörölte a homlokát, boldogan reám nézett és így szólt:

— Na, Ábel ur, ilyenkor mit szoktak mondani a székeleyek?

— Kérni szokták az Istent — feleltem —, hogy a továbbiakban is segítse meg az

embert.
— Ajh, ajh, milyen vallásos maga! — szólott és még egyszer s utoljára megvizsgálta a kerítés három szárnyát, hogy valami hiányosság nem mutatkozik-e. Azok nagy nyugalommal és szépfehéren beverték egymás mellett, négy méter hosszúságban és másfél méter szélességben.

— All right, Jack! — mondta Csapóki és az egyik szárnynak megragadta az a végét, amelyik a kijáráshoz közelebb fe-küdt. Erre én is megfogtam a hátulsó végét és megindultunk. A kicsi és szűk ajtóhoz négy lépcső vezetett fel s azokon valahogy felmászott Csapóki a kerítés első felével, de az ajtó előtt egyszerre meg-rekedett. Hol az ajtó nyílását nézte, hol pedig a kerítés magasságát, egymásután többször és mindig hitetlenebb arccal. Aztán fordítani próbálta a kerítést ke-reszbe, de úgy még rosszabbnak bi-za-nyult.

(Folyt. köv.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lei, vastag betűkből 8 lei. Legkisebb hirdetés 10 szó. Álláskeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés rendszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetés díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Véte-e adás

Ha eltekint a részletfizetés-től sokat takarít meg kész-pénzvásárlással, ha a régi bi-zalommal felkeresi Nagy Fe-renc cipőüzletét, Brassó, Re-géle Carol 19. 16749

Jóforgalmu csiki községben kiadó fizethetőség berende-zéssel és lakással. Cim 16727 szám alatt a brassói kiadóban.

Record harisnyakötőgépek jókarban teljes felszereléssel, jutányosan eladók. Cim: Tő-zsér dohánytőzsdé Joseni — Ciuc. 16720

Vegyes

Női kalapüzlet megnagyob-bításához 50 ezer lej tőkével társat keresek. Ida Nagy, Fä-garás, str. Regalä 8. 16414

Állást heres

Intelligens 19 éves urileány perfect román—magyar isko-lai képzettséggel állást keres vidékre is. Braşov, str. Ro-şiorilor 12. 16515

Állás nver

Sesse fabrik sucht in Mö-belbranche gut eingeführten absolut seriösen Vertreter für Siebenbürgen. Sachsen be-voztugt. Offerten an die Re-daktion unter „Bugmöbel“. 16747

Bukarest

Paplan és ágynemű külön-legességek, valamint iparmű-vészeti lakásdíszítási cikkek szol-d árakban, Luxor, C. Vic-toriei 50. Pasajul Imobiliär. Cégtulajdonos: Szücs D. 21295-b

Gallérok, keményinget, férfi- és nőruhákat szépen szaksszerűen mos, fest, tisztít a brassói „Kristály” gőzmosoda bukaresti fiókja: Strada Re-galä 6. 277-b

Horgoló-kötőnőt keresünk, perfect munkaerőt, önálló ter-vező, mintakészítő. Cim a bu-karesti kiadóban. (Calea Mo-silor 59 II. emelet.) 212123-b

FIA TALOK tanácsadja. Szerelmi levelező, kiegészítve a társaság illemszabályaival. Bé-lyegnyelv virágnelv stb. Ara színes borítólappal 30 lej.

A világhírű
Charles Baudouin
geni egyetemi tanár könyvének
magyar kiadása!

Az önfegyelmzés művészete

Gyakorlati tanácsokkal és urbálgeztásokkal segítségére sietünk ezen önyv után az
OLVASONAK.

A tartalomjegyzékből Előszót írta Dr. Völgyesi Ferenc törv. orvos Akarat-nevelés — Buddhizmus — A nagy böl-cselők — Erielmi gyógyítás — Lelki gyógy-mód — A hipnózis szuggesztio — Esz-szerű meggyőzés — Pszichoanalízis — Önszuggesztio, stb., stb.

Ara csak 90 lej.
Kapható
A Brassói Lapok könyvosztályában
Brasó, Kapu-utca 56-58

Egészségesek a lábai? FONTOS!
Dr. Engländer Árpád

Ludtalp, bokasüllyedés és egyéb láb fájdalmak

megelőzése, kezelése, gyógyítása
A különféle fájdalmas és kellemetlen láb-hajokban szenvedőknek akar ez a kitűnő könyv segítséget hozni.

A tartalomjegyzékből: A láb szerkezete. — Bokasüllyedés. — Lábsüllyedés. — Ludtalp. — Harántboltozat süllyedés. — A terpeszláb. — Bőrkeményedés. — Tyukszem. — Kalapácsuj. — Karomuj. — Bütyök. — Lábizzadás. — Körömbetegségek. — Megelőzés, kezelés, vé-dekezés és gyógyítás. — Talpbetétek. — A cipő. — Gyógykezelések. — A lábbetegségek kölcsönhatásai. — Reumás megbetegedések. — Ischiás. — Visszértágulat. — Hogyan gyó-gyíthatjuk meg tökéletesen a beteg lábat? — A mai nehéz harcban különösen fontosak az egészséges lábak!

E nélkülözhetetlen könyv ára 54 Lej.
Kapható: a Brassói Lapok könyvosztályában!

Szerkesztői üzenetek

G. Sándor, Marosludas. Néhány nap múlva válaszolhatunk, addig is szíves türelmét kér-jük.

Többeknek. Sorsjegyek és nyereménykötvé-nyek ügyében a választ csak vidéken lakó sorsjegyszakértőnk válaszában beérkezése után adhatjuk meg.

K. Gy. Medgyes. A sorsjegy tovább játszik. Ha nagyobb nyereménnyel húzták ki, akkor minden további nélkül kifizetik és — miután ön tovább akar játszani — levonják majd be-lőle az új sorsjegy árát. Ha pedig a sorsjegyet csak a legkisebb nyereménnyel húzták ki, ak-kor adja át a sorsjegytársnak és ingyen kap-azért egy új sorsjegyet, amely a december 15-i húzásra érvényes.

Sch. Z., Tövis. Ugyvéd utján bűnvádi felje-lentést kell beadni a hatalmi tébolyban szenvedő kisbíró ellen. Más módja nincsen annak, hogy fia meghurcoltatásáért elégtételt kapjon.

Özv. H. G. J.-né, Székelykeresztúr. Végtelet-sajnálkozással és részvétellel olvastuk el pana-szos írását, amely igazán szívhez szóló őszinte-séggel mondja el, hogy egy élet munkája és ön-megtágadása révén gyűjtögetett pénzeszkéje ho-gyan veszett oda a bankban. Nem tudjuk azon-ban, hogy mi miként tudnánk segíteni önön. Hi-szen nem ismerjük pontosan a körülményeket, a mé-yek nélkül nem is lehet a kérdéshez hozzá-szólni. Tudunk kellene ugyanis, hogy az a pénzintézet kért-e esődtől, vagy kényszeregye-séget. Mert ha igen, akkor valóban elveszett a pénz egy része és amit megkaphat belőle, az is csak hosszú éveken át folyósítják. Nagyon helyesen tenné, ha megbízható ügyvéddel be-szelné meg a dolgot, mert a kérdésnek rengeteg jogi fufangja van, különösen abban az eset-ben, ha a pénzintézet nem kért kényszeregye-séget.

HIRDETMEY

Ház és kert Vár-utca 3 sz. a. nyilvános utó-ajánlat beadása esetén bírói árverésen meg-vehető. Bővebbet a helybeli telekkönyvi ható-ságnál 4472/1934 c. f. szám alatt esetleg dr. Moga ügyvédi irodájában Weiss Mihály-u. sz. a.

KAMNER & JEKELIUS

VASKERESKEDÉS

Alapított 1853 — Telefon 11.

Karácsonyi ajándékok

Olcsó edények és konyhaberedezések
A központi hitelroda tagja

... jó ... de az EUMIG még jobb!

A rádióipar három csúcsteljesítménye alacsony és közepes árakkal. Szelektivitása mintaszerű, hangvisszaadásában és külső alakjában csodá-latos. A nagygényű rádióhallgatók készülé-kei, aki pénzéért a legjobbat, sőt a legesleg-jobbat kívánja. Mutattassa be magának min-den vételkötelezettség nélkül ezeket a készü-lékeket

BITTERMANN W. mérnök által,
Brasó, Közép-u. 26. Telefon 6.

keresztő: Kocsis Béla